Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST"

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.- 's jaars (minimum) met inbegrip van kostelooze toezending van het Koloniaal Weekblad.

DE ZETEL van 't Hoofdbestuur der Vereeniging „Oost en West" te 's-Gravenhage wordt met 1 Mei VERPLAATST van Heulstraat 17 naar KORTE VOORHOUT 6 (1e étage bankiershuis Menno & Co.).

N.B. Beleefd verzoek correspondentie thans reeds aan het nieuwe adres te richten.

Aan onze leden en begunstigers

—o—

Zooals hierboven bekend gemaakt is, wordt de zetel van het Hoofdbestuur, na vele jaren gevestigd te zijn in de Heulstraat te 's-Gravenhage, *verplaatst* naar het *Korte Voorhout 6*, boven het bankiershuis Menno & Co.

Vele leden onzer Vereeniging, vooral die hier in Den Haag, kennen het bovenhuis in de Heulstraat, dat thans niet meer voldoet aan de eischen, welke de uitbreiding der Vereeniging stelt.

Om slechts één ding te noemen beantwoordde de leeszaal, al sinds tijden, niet meer aan matige verwachtingen. Een meer ruimte biedende, meer behaaglijke gelegenheid om kennis te nemen van den rijken voorraad lectuur op Indisch gebied, wordt den leden thans in het nieuwe perceel aangeboden.

Het behoeft geen betoog, dat deze verplaatsing groote geldelijke offers vergt voor stoffeering en meubileering der nieuwe lokalen, zoodat de geldmiddelen der Vereeniging, welke volgens de richting, die het Bestuur zich getrokken heeft, allereerst strekken moeten tot bevordering van doel en streven der Vereeniging, duchtig zullen moeten aangesproken worden voor doeleinden welke, hoe noodig, nuttig en gewenscht ook, toch eerst op de tweede plaats behooren.

Het Bestuur heeft nu de vrijheid gevonden zich tot de leden te richten met *een verzoek om bijstand en medewerking*, ten einde de nieuwe vertrekken in te richten overeenkomstig de positie, welke de Vereeniging thans bekleedt. Hiermede wordt niet zoozeer bedoeld geldelijke bijstand, al is schoon die, het spreekt van zelf, gaarne zal worden aanvaard, dan wel de hulp die bestaat in het schenken of in bruikleen *afstaan van voorwerpen voor wandversiering als anderszins*, dienende voor de aankleeding der te betrekken kantoren en vergaderlokalen.

Het Hoofdbestuur zou het hoogelijk waardeeren, indien het mocht ervaren, dat er onder de leden en begunstigers van „Oost en West" gevonden worden, die, sympathiseerende met de grootere en betere wijze van huisvesting, hiervan op bovenaangeduide wijze blijk gaven.

Reeds mocht het Bestuur een geldelijke bijdrage en een paar geschenken van leden in ontvangst nemen, terwijl anderen toezeggingen deden. Daarvoor bij deze een woord van dank.

Goed voorbeeld doet goed volgen.

Indische Tentoonstelling te Arnhem (I. T. A.)

11 Juni—28 Juli 1928.

—o—

Ten behoeve van onze propaganda noodigen wij u uit het voorbeeld te volgen van den heer H. Somermeijer, bestuurslid van de afdeeling Utrecht, die heeft weten te bevorderen, dat in de portefeuilles van diverse leesgezelschappen daar ter stede, onze brochures worden opgenomen en wel zoo — dit is van belang — dat zij op de index worden vermeld, zoodat alle lezers de brochures in handen krijgen.

Aan wie van U mogen wij ons reclamemateriaal zenden, om het in gelijken geest dienst te laten doen?

De Voorzitter van de afdeeling Arnhem van „Oost en West",
Mr. J. HUGES.

Een Postkantoor op de Tentoonstelling.

Tijdens de tentoonstelling zal op het landgoed Zijpendaal een tijdelijk wijkpost-, telegraaf- en telefoonkantoor gevestigd worden. Op het kantoor zullen o.m. de postwaarden van Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao verkrijgbaar worden gesteld.

De aandacht wordt er evenwel op gevestigd, dat deze zegels niet geldig zijn voor frankeering hier te lande.

Voor stempeling van de op het terrein ter post bezorgde correspondentie zal een bijzondere dagteekeningstempel worden gebezigd.

De stempelafdruk zal bestaan uit een vierkant, dragende aan de bovenzijde de letters I.T.A. en aan de onderzijde de letters O. en W. Hiertusschen zal de speciale postaanduiding (dag, jaar en uur) geplaatst worden. Op iedere zijde van het vierkant is voorts een cirkelboog geprojecteerd en om het geheel het rondschrift: Indische Tentoonstelling Zijpendaal, Arnhem 1928.

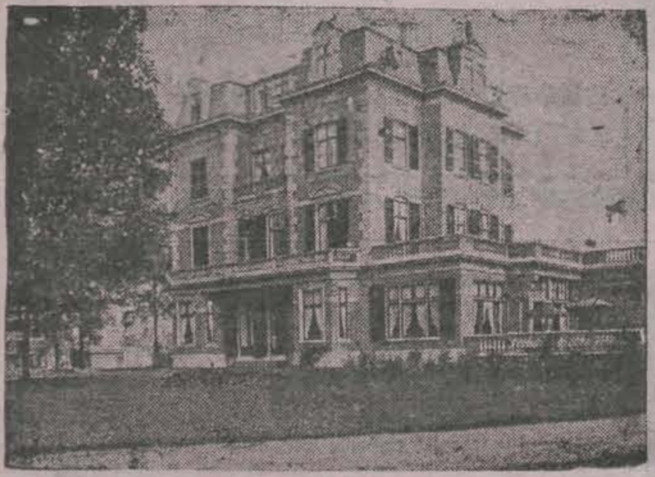
De Volkenbond in 1927.

—o—

(Slot).

Het Permanente Hof van Justitie, dat ongetwijfeld behoort tot de meest belangrijke organen van den Volkenbond, heeft een langdurige zitting in 1927 te boeken gehad. Het vond voor zich de bekende zaak van het schip „Lotus" tusschen Frankrijk en Turkije; het vraagstuk betreffende de bevoegdheid van de Europeesche Donau-commissie; de strijdpunten, voortvloeiende uit het Poolsch-Duitsche geschil over Chorzow en nog enkele andere, die langdurige zittingen eischten. Duitschland en Guatemala zijn tot het Hof toegetreden en hebben de clausule betreffende de verplichte jurisdictie onderteekend, waardoor het aantal dergenen, die deze clausule hebben onderteekend, op 27 is gebracht, terwijl het aantal Staten, dat tot het Hof behoort, thans 52 bedraagt.

Nevens het Hof werd de Raad ingevolge de bepalingen van art. 14 van het Grondverdrag ook dit jaar menigmaal met de oplossing van eenig politiek geschil belast. Daar was het Roemeensch-Hongaarsche geschil, dat betrekking heeft op de uitvoering van de bepalingen van het verdrag van Trianon, ten aanzien waarvan de Raad een gedurig uitstel heeft toegepast, dat èn in Hongarije èn ook elders tot protest aanleiding heeft gegeven. Duitschland bracht voor den Raad een aangelegenheid, betrekking hebbende op inbreuken, door Lithauen begaan t.a.v. het territoir van Memel. De Grieksche regeering bracht voor den Raad een verzoek teneinde een officieele interpretatie te verkrijgen van bepaalde artikelen van het Vredesverdrag, betrekking hebbende op verboden van constructie en van uitvoering, door Duitschland, in het bijzonder van oorlogschepen en scheepsmateriaal. Deze z.g. Salamis-kwestie werd in de laatste Raadszitting verwezen naar een kleiner comité van een aantal volkenrechtelijke deskundigen, van wie prof. François het voorzitterschap bekleedde. Als gevolg daarvan heeft de Raad zich onbevoegd verklaard het verdrag van Versailles te interpreteeren. Immers, zoo oordeelde hij, de Raad mag niet tusschenbeide komen in een aangelegenheid, die aanhangig is voor eenig ander internationaal orgaan, zooals de gemengde arbitrale rechtbank, ingesteld volgens het

verdrag van Versailles, wanneer het verzoek om tusschenbeide te komen, slechts door ééne van de partijen gedaan wordt en de aangelegenheid door dat internationaal orgaan met toestemming van beide partijen wordt behandeld en beschouwd wordt binnen de bevoegdheid van dat orgaan te vallen. Wel zal het standpunt, door den Raad ingenomen, aan den voorzitter van het Grieksch-Duitsche scheidsgerecht, als hoedanig onze landgenoot Asser optreedt, worden ter kennis gebracht, en zal dezen worden verzocht daarmede rekening te houden. Ten slotte dient vermeld, dat Engeland onder de leden van den Raad een memorandum verspreidde, betrekking hebbende op de houding, door dit land aangenomen tegenover de gebeurtenissen in China.

De politieke aangelegenheid van de grootste beteekenis, die aan het oordeel van den Raad werd onderworpen, is geweest die betreffende Polen en Lithauen. Tusschen Polen en Lithauen bestaat geen officieele vredestoestand, gevolg van het feit, dat Polen zich na het terugtrekken der Russische troepen in 1920, van Wilna heeft meester gemaakt, en dat het bezit van deze stad door Polen krachtens besluit van den Gezantenraad officieel is erkend. Litauen eischt Wilna voor zich op; is zelfs van plan het in de nieuwe Grondwet tot zijn hoofdstad te verklaren. Aan de grens doen zich nu voortdurend moeilijkheden voor. Oorlog tusschen Polen en Lithauen zou, met het oog op de aanwezigheid van Rusland en Duitschland, onoverkomelijke gevolgen na zich kunnen sleepen. Vandaar, dat de Raad zich met dit geval bemoeide. Zijn optreden heeft succes gehad; succes, waarin Minister Beelaerts van Blokland als rapporteur een niet gering aandeel heeft gehad. De Raad heeft den wensch uitgesproken, dat de vredestoestand tusschen Polen en Lithauen zal worden hersteld; heeft directe onderhandelingen tusschen beide landen aangeraden, en hoopt daarvan een automatische oplossing van het Wilna-conflict, waarin hij zich niet opnieuw heeft begeven. Deze oplossing is een eerste stap op den goeden weg, al blijkt uit de onverzoenlijke houding, die vooral Lithauen aanneemt, en die de eerste minister van dat land voor zijn inwendige politieke gestie schijnt noodig te hebben, dat er nog veel zal dienen te worden gedaan alvorens definitief succes is bereikt. Tot veler teleurstelling bemoeide de Raad zich niet met de geschillen, die zich tusschen Servië en Albanië voordeden; geschillen, die tot een Fransch-Italiaansche moeilijkheid uitgroeiden, al leidden zij — gelukkig — niet tot eenig conflict van beteekenis. Juist, waar geen acuut conflict aanwezig was, was het voor den Volkenbond vanzelf uitgesloten om in te grijpen.

Op het gebied der minderheden deden zich weinig gevallen voor. Er was er een, betrekking hebbende op de Duitsche scholen in Poolsch Opper-Silezië, dat voor den Raad werd gebracht, die dienaangaande een practische oplossing voorstelde. Op administratief gebied dienen vermeld de pogingen, door de Regeeringscommissie van het Saargebied ingesteld om de economische moeilijkheden te verzachten, waaraan het gebied onderhevig was. Met Danzig rezen nieuwe moeilijkheden, die het aantal zaken, voor den Raad behandeld, opnieuw met een aantal vermeerderden. Daar was in de eerste plaats het geschil, betreffende de spoorwegen in Danzig, welk geschil thans aan het adviseerend oordeel van het Hof is onderworpen. Daar was voorts de aangelegenheid betreffende de Wester Platte, waar Polen verlof heeft gekregen een munitiehaven in te richten, die nu van de zijde van den Danziger Senaat bemoeilijkt wordt uit een oogpunt van veiligheid. Daar was ook de moeilijkheid betreffende de Poolsche oorlogsschepen in de haven van Danzig, in alle welke zaken uitspraken van den Hoogen Commissaris werden bestreden en voor den Volkenbondsraad gebracht. Die van de Wester Platte, wellicht de minst belangrijke, gaf tot de meest uitvoerige behandeling aanleiding. Het is er nu zoo mede gesteld, dat de beide partijen rechtstreeks onder leiding van den Hoogen Commissaris zullen trachten een regeling te vinden, daarbij geleid door het rapport der juristen, aan den Raad van den Volkenbond uitgebracht; slagen die onderhandelingen niet, dan zal de Hooge Commissaris in de volgende vergadering van den Raad definitieve voorstellen voorbrengen. De werkzaamheid der Mandatencommissie daarentegen gaf tot geenerlei moeilijkheden aanleiding. De aanval op de bev... heden dezer Commissie, in 1926 door Engelan... daan, is niet herhaald, en de Commissie kon... tig haar arbeid vervolgen.

Wat den arbeid der technische organisaties ... gaat, moet allereerst die van financieelen aard ... den genoemd. Ten uitvoer of in ontwerp we... gebracht plannen tot financieel herstel van Da... van Estland, van Griekenland en van Bulg... Het werk betreffende de vluchtelingen in Grie... land en Burgarije werd voortgezet. Danzig ... onder goedkeuring van den Raad, een leening ... 40 millioen Danziger guldens, Estland stelde ... monetaire wet vast en schiep een hypothecair ... stituut, terwijl een leening van £ 1.350.000 werd ... gestaan. Griekenland verkreeg een leening van ... millioen, waarvan de bedoeling is de stabilise... en de hervorming van de Grieksche financiën ... lijkertijd, dat de arbeid voor de vluchtelingen ... voleindigd. Uiteraard vereischen maatregelen ... deze veel voorbereidselen, ook technischen ar... die geheel door de organen van den Volken... dient te worden verricht.

De organisatie voor doorvoer en verkeer ... een derde algemeene bijeenkomst, welke de m... den van internationale ondergeschiktheid, ... den Volkenbond toegepast op het gebied van ... voer, aan de praktijk aanpaste. Zij ontwierp ... een samenstel van aanbevelingen t.a.v. facilite... toe te staan aan personen zonder nationalitei... besloot een centrum van documentatie te stic... waar verzameld en van waaruit verspreid z... worden alle denkbare inlichtingen over verbin... gen en doorvoer. Zoodoende zal de organisatie ... zelf haar arbeid buiten Europa kunnen uits... ken. Op gelijke wijze oordeelde de hygiënische ... ganisatie het noodig haar blikken op Zuid-Am... te richten. Zij belastte een missie om de ver... ring van de internationale commissie van ex... op het gebied der kinderbescherming te Monte... in Uruguay bij te wonen. Van deze reis werd ... bruik gemaakt om plannen betreffende techn... coöperatie met de sanitaire administratie van ... schillende landen op te stellen, terwijl de inte... tionale sanitaire conferentie van den Pacific, d... Melbourne in Dec. 1926 werd gehouden, voor... de, dat de hygiënische organisatie de studie ... bepaalde sanitaire problemen in deze regionen ... zich zal nemen. Ook de organisatie voor inte... tueele coöperatie heeft een groot aantal werkza... heden ondernomen; de schepping van een inte... tionaal office van musea en de arbeid van he... mité van experts voor het onderwijs aan de j... wat betreft het bestaan en de doeleinden van ... Volkenbond, dienen te worden genoemd.

Ziet men de meer bijzondere werkzaamh... van den Volkenbond, dan dient herinnerd aa... conferentie van persexperts, welke een zeker ... tal van technische vraagstukken, die internatio... beteekenis hebben, ter hand nam. De resol... waartoe zij kwam, hebben tegelijk ten doel o... vrijheid en de snelheid van overbrenging van ... lichtingen te verzekeren als de bladen ieder ... zich te beschermen tegen deloyale toeëigening ... nieuws, terwijl zij ook bedoelen aan de journal... beroepsfaciliteiten te verschaffen, die de uitoefe... van hun taak vergemakkelijken. Op humanita... bied dient de oprichting te worden vermeld ... de internationale Hulpunie, waarvan de totst... koming niet in alle opzichten met medewer... van Nederland geschiedde, wijl dit èn princip... èn practische bezwaren daartegen had. Princip... omdat men zoo licht geneigd zal zijn den ... nationalen steun aan rampen te verkleinen in ... band met het optreden der internationale ... unie; practische, omdat de organisatie van n... nalen steun grootere moeilijkheden zal onder... den. Wat de werkzaamheden der Opiumcomm... aangaat, deze bleef haar aandacht geven aan d... strijding van den onwettigen handel, waarom ... de statistieken onaangename bijzonderheden ... gen. De Raad liet niet na zijn aandacht te w... aan de zoo noodzakelijke ratificatie van de ver... gen, die door de beide Conferenties van 1925 ... gesloten en waarin tot dusverre niet voldoend... voorzien. De werkzaamheden van de Comm... van onderzoek betreffende de opium-productie ... Perzië leidden tot het opmaken van een prac...

ogramma, hetwelk de progressieve vermindering in de papavercultuur in Perzië in uitzicht stelt. en opzichte van de bestrijding van den vrouwenhandel werd een algemeen rapport ingediend van resultaten, die zij verkreeg. Dit rapport toont n, dat er nog alle aanleiding is om met deze bestrijding voort te gaan, maar dat de maatregelen, door den Volkenbond voorgesteld, in tal van landen, waar deze tevoren niet bestonden, doorgevoerd zijn. De Commissie, op dit gebied werkzaam, gaat voort met haar nuttigen arbeid, gelijk ook het Comité, dat de bescherming van het kind ten doel heeft, de vraagstukken, die het moreel en materieel welzijn van het kind raken, voortdurend ter hand neemt. De Hooge Commissaris voor de uitgewekenen en vluchtelingen volvoert nog steeds een omvangrijke taak; een programma werd opgesteld, dat betrekking heeft op de gevluchte Armeniërs in Syrië. Verschillende Zuid-Amerikaansche leden boden aan om een aantal vluchtelingen als emigranten te ontvangen.

Er zijn nog een aantal instituten, die werken onder de auspiciën van den Volkenbond. Dat is het Internationaal Instituut voor intellectueele coöperatie te Parijs, dat zijn programma regelmatig afwerkt. Dat is evenzeer het Internationaal privaatrecht te Rome, voor hetwelk de Raad een comité van directeuren benoemde en hetwelk spoedig in werking zal treden. Dat is tenslotte het Instituut voor opvoedende cinematografie, eveneens te Rome gevestigen, waaromtrent de Raad nader zal beraadslagen. Een belangrijke plaats nam tenslotte de kwestie van het nieuwe Volkenbondspaleis in. De Assemblée belastte een speciaal Comité om uit de ingediende projecten er een te kiezen. Dit comité, na geconstateerd te hebben, dat het ontwerp van de heeren Menot en Fliegenheimer het beste aan de aesthetische en practische eischen beantwoordt, heeft de heeren Broggi, Lefèvre en Fago aangewezen om met hen samen te werken teneinde de verbeteringen in het plan aan te brengen, die noodig zijn geoordeeld. Het Comité heeft zich het recht voorbehouden om het nieuwe project te beoordeelen, voordat het definitief aanvaard en aan de goedkeuring van den Raad wordt onderworpen. Dat het deze beslissing niet aan critiek van deskundigen van anderen aard heeft ontbroken, kan niet verwonderen. Wij in Nederland weten, hoeveel inkt heeft gevloeid omtrent den bouw van het Vredespaleis!

V. d. M.

Huldiging van den afgetreden Gouverneur van Suriname.

—o—

Zooals de dagbladen reeds in bijzonderheden hebben gemeld, zijn den 23en dezer in hotel Duin en Daal te Bloemendaal een aantal oud-Suriname-ambtenaren en vele anderen te samengekomen om hulde en dank te brengen aan den afgetreden gouverneur van Suriname, mr. A. J. A. A. baron van Heemstra, voor al hetgeen hij tijdens zijn bestuur voor Suriname in het bijzonder en voor Groot-Nederland in het algemeen heeft gedaan.

Onder de aanwezigen bevonden zich ook de alg. voorzitter onzer vereeniging, de heer R. Zuyderhoff en de alg. secretaris, de heer F. H. A. van der Brugh.

Namens „Oost en West" heeft de heer Zuyderhoff aan baron van Heemstra een fraai bewerkte, van een toepasselijke inscriptie voorziene, zilveren doos aangeboden., waarbij hij een korte toespraak hield, ongeveer in de volgende bewoordingen:

„Mijnheer van Heemstra.

Het door U over Suriname gevoerde bestuur heeft niet alleen tot heil van dat gewest op zich gestrekt, doch heeft tevens den band tusschen Nederland en Suriname niet onbelangrijk versterkt.

Het is daarom duidelijk, dat ook de vereeniging „Oost en West", die tot doel heeft de banden tusschen het moederland en de Indiën nauwer aan te halen, Uw bestuur daarginds met belangstelling en bewondering gevolgd heeft.

Als alg. Voorzitter dier vereeniging is het mij een voorrecht van deze gelegenheid gebruik te mogen maken om U daarvoor ook onzerzijds hulde te brengen.

Naast een woord van hulde past ons ook een *woord van dank voor de medewerking welke U verleend heeft aan de I. T. A., de Indische tentoonstelling,* welke in Juni en Juli van dit jaar door de afd. Arnhem van „O. en W." zal worden gehouden.

Aan die medewerking is het voornamelijk te danken, dat ook Suriname op die tentoonstelling op waardige wijze zal worden vertegenwoordigd.

Als *een blijk van waardeering,* welke de vereeniging „Oost en West" voor Uw bestuur over Suriname koestert, verzoek ik U, Mijnheer van Heemstra, ook van ons een bescheiden aandenken te willen aanvaarden."

Baron van Heemstra heeft den heer Zuyderhoff dank betuigd voor zijne hartelijke woorden en de blijvende herinnering en ten slotte zijn waardeering uitgesproken voor het werk der vereeniging „Oost en West".

Lezing van Henri Massis.

—o—

Op Maandag 30 April a.s. om 8.15 uur zal de heer Henri Massis in de zaal van de „Twee Steden" Buitenhof, voor de leden van „Nederland-Frankrijk" en verdere belangstellenden spreken over: La Defense de l'Occident. Henri Massis is redacteur van de Revue Universelle en schrijver van het boek, dat denzelfden titel draagt als die van de lezing, een boek „d'utilité, disons de salubrité publique nationale et même européenne".

„Het lot van de Westersche beschaving, het lot van de menschheid op zichzelf wordt op het oogenblik bedreigd", zoo ongeveer begint H. Massis zijn boek en volgens hem is het oogenblik gekomen deze Westersche beschaving te verdedigen tegen den Aziatischen opstand en de aanvallen uit het Oosten, geleid en aangemoedigd door Rusland. Het boek is een alarmkreet; de schrijver wijst de medeplichtigen aan aan dezen aanslag op de Europeesche kracht, op de toekomst van ons ras en onze geestelijke goederen. De gebeurtenissen in China maken het onderwerp meer dan ooit actueel, ook voor onze koloniën, en het boek van den heer Massis trekt zeer de aandacht. Behalve goed schrijver is Henri Massis ook een uitnemend spreker, zoodat het een genot zal zijn hem over dit onderwerp, dat hij zoo geheel beheerscht, te hooren spreken.

Voor belangstellende leden van „Oost en West" zijn een aantal toegangskaarten voor deze lezing op aanvraag *gratis* te verkrijgen aan het secretariaat, KORTE VOORHOUT 6, Den Haag.

Ingezonden.

Spelen met vuur.

Als men tegenwoordig fraaie leuzen hoort als „ontwaken van het Oosten", „ontwaken van de volksziel" enz. enz., dan weten we al hoe laat het is.

In Egypte, Britsch-Indië, China, Nederlandsch Oost-Indië, overal hetzelfde liedje met als grondtoon, de blanke er uit en wij baas in eigen huis.

In het onderstaande nu wil ik me beperken tot onze koloniën: 1o. omdat ik die door een kleine dertigjarige praktijk ken, terwijl in de tweede plaats Ned.-Indië, in zijn volle uitgestrektheid een *zuiver tropisch* gebied zijnde, een afzonderlijke plaats inneemt en maar niet zoo in één adem met de andere hierboven genoemde wereldstreken kan worden genoemd en allerminst vergeleken.

Wat wellicht mogelijk of bereikbaar is in een subtropische landstreek, kan voor een zuiver tropisch gebied niet te verwezenlijken zijn, en omgekeerd.

Vestigde Strachey in zijn „India" hierop niet reeds de aandacht, waar hij er den nadruk op legde, dat zelfs Britsch-Indië allerminst als één geheel kan worden aangemerkt, hoe de energieke krachtige volksstammen van het Noorden niet te vergelijken zijn met de veel slapper indolente stammen van de tropen?

Een nationalistische beweging in het Noorden van Britsch-Indië kan zeer goed weerklank vinden bij vooraanstaande nationalisten in onze koloniën, maar òf bij beide bewegingen het effect hetzelfde zal zijn, òf ze even diep zullen doordrin-

gen, òf ze al dan niet duurzaam zullen blijken, ziedaar open vragen.

Het kan misleidend zijn om conclusies voor onze koloniën te trekken uit hetgeen onder een andere hemelstreek, bij andere rassen, andere volken geschiedt.

Men kan wanen met een volksbeweging te doen te hebben, terwijl bij nader inzien blijkt, dat slechts enkelen zich hevig roeren, terwijl de overgroote massa volkomen ongevoelig blijft.

Doch hoe dan ook, dat er in onze koloniën roering is, valt niet te ontkennen en de roep om zelfbestuur wordt steeds krachtiger gehoord. Of dat nu zijn oorzaak vindt in steeds luider schreeuwen van enkelen, of in een zich inderdaad uitbreidende beweging zullen we hier maar in het midden laten.

Maar hoe stelt men zich dat „zelfbestuur" nu eigenlijk voor? Voor een ieder, die iets van Nederlandsch-Indië af weet, is het natuurlijk duidelijk dat niet gesproken kan worden van Indië als een geheel, doch aangezien het overgroote deel van het Nederlandsche publiek van zijn eigen koloniën weinig weet, kan het geen kwaad nog even te memoreeren, dat de tallooze volksstammen van dit zoo enorm uitgebreide eilandenrijk onderling evenveel van elkander verschillen als een Eskimo van een Napolitaan.

Voor „Indië" zelfbestuur te vragen gaat dus niet.

Doch goed, laten we nu eens voor een oogenblik aannemen, dat de overheerschende Hollander van het tooneel was verdwenen en geen andere blanke of gele broeder zijn plaats had ingenomen.

Wat de eilanden buiten Java betreft, zou het geen jaar duren of men had de toestanden van vroeger terug. Absolute potentaatjes met een stoet van knevelende trawanten om zich heen, levende ten koste van de bevolking.

En nu Java, voorloopig met zijn dichte bevolking, verreweg het belangrijkste eiland. Zelfs Java is in geenen deele een éénheid.

De Javaan, in engeren zin de bewoner van Midden-Java, kan het zeer moeilijk vinden met den bewoner van Oost-Java, den Madoerees. In grensgebieden als bijv. Pasoeroean, waar vele dorpen een gemengde bevolking huisvesten, was het voortdurend herrie en onmin tusschen de beide rassen.

Andere taal, andere zeden.

En al evenzoo staat het met West-Java, bewoond door Soendaneezen.

Al dadelijk dus drie hoofdgroepen, elke groep weder onderverdeeld in talrijke kleinere kringetjes, invloedsferen van oude Regentengeslachten. Allemaal kleine potentaatjes, die elkander het licht in de oogen niet gunnen.

Op het zelfbestuur-karos zouden dus al spoedig eenige tientallen koetsiers zitten of althans trachten te zitten.

Een chaos, met waarschijnlijk resultaat: overheersching van zeer enkelen.

Medezeggenschap van de bevolking, larie. Ik geloof, dat de Javaansche heerscher nog moet geboren worden, die zijn onderhoorigen een medezeggenschap in het bestuur gunt zooals nationale idealisten zich die droomen.

Was dus het geval denkbaar, dat Ned.-Indië, of zelfs Java, eens volkomen aan zich zelve kon worden overgelaten, dan voorzie ik voor de inheemsche volkeren een uiteenvallen in tallooze miniatuurstaatjes onder autoritaire leiding — als men hier ten minste van leiding kan spreken — van de aanzienlijke geslachten in den lande, want de overgroote massa der inheemschen wil autoritair behandeld worden, en de beheerscher is in negen gevallen van de tien allerminst democratisch aangelegd.

Maar zulk een geval is *niet* denkbaar, want op den dag dat de laatste Hollander aan den horizon verdween, zouden er onherroepelijk op andere punten van den horizon blanke of gele gegadigden uit den oceaan opduiken, die eens kwamen neuzen of er voor hen ook iets te verdienen viel.

Want de tijden zijn voorbij, dat zulke rijke, in menig opzicht zoo gezegende oorden, buiten het groote wereldgebeuren kr[illegible] blijven; en worden zij daarin betrokken, dan [illegible]or de inheemschen de kansen op werkelijk [illegible]komen zelfbestuur uiterst gering.

Men moge het betreuren of niet, maar het zal niet meer mogelijk blijken rijke gebieden door primitieve volkeren op primitieve wijze te doen besturen of exploiteeren. Haalt de bevolking er zelve niet uit wat de milde natuur biedt, andere energieke rassen zullen die taak overnemen terecht, want de wereld kan de tropische pr[illegible]ten niet meer ontberen.

De geschiedenis van „Le pot de fer et le p[illegible] terre" zal zich herhalen, want in energie, or[illegible]seerend talent en oeconomisch inzicht is ong[illegible]feld een bewoner van koelere streken de mee[illegible] van den tropenbewoner.

Men versta mij goed, ik spreek hier niet [illegible] hoogere of lagere rassen of volkeren, maar het [illegible] om de vraag: welk volk heeft betere eigens[illegible]pen voor den „struggle for life", zooals die nu [illegible]maal overal op de wereld moet gestreden wor[illegible] En op deze vraag kan m.i. het antwoord niet [illegible]felachtig zijn.

Een zuiver tropisch klimaat werkt door zijn groote mildheid verslappend, koelere klim[illegible] daarentegen hebben den strijd om het bestaan zwaarder en harder gemaakt, met, als gevolg, k[illegible]tiger individuen.

Dit moge wellicht onaangenaam klinken i[illegible] ooren van rasechte Indonesiërs, het is niett[illegible] volgens mijn overtuiging, de waarheid, en ik [illegible] het veel beter in dit opzicht klaren wijn te s[illegible]ken, dan een volk met halve waarheden of leu[illegible] te paaien. Oneerlijk handelt men daarom tegenover den Indonesiër indien men hem een [illegible]ledig zelfbestuur in uitzicht stelt, want zulk [illegible]bestuur, ware het te verwezenlijken, zou sl[illegible] voeren tot een chaos, met grooter onderdruk[illegible] van vreemde rassen in de toekomst.

Ik acht het dus in elk opzicht het best, en [illegible] het eerlijkst, indien Holland van zijn vasten [illegible] doet blijken zijn gezag over Indië te behouden, [illegible] daarnaast — dit eenmaal gesteld zijnde — e[illegible] elk opzicht loyale en eerlijke politiek tegenover [illegible] Indonesiër voert.

Men neme gerust zooveel inheemsche advi[illegible] in den Volksraad als men wil, men make ge[illegible] van hun vele goede eigenschappen, hun kennis [illegible] land en volk en hun uitnemend gezond versta[illegible]

Doch men late na datgene, waaraan we [illegible] zoo vaak bezondigd hebben en nog steeds b[illegible]digen — enting van Westersche denkbeelden [illegible] Oosterschen stam.

Wil men toestanden werkelijk verbeteren, [illegible] moet de drang daartoe in hoofdzaak uitgaan [illegible] het volk zelf en wortelen in eigen bodem.

Een zoodanige loyale samenwerking kan sl[illegible] voeren tot zegen van land en volk, en — extr[illegible]ten uitgesloten — zullen wij in onze pogingen [illegible] dat doel te bereiken de overgroote massa va[illegible] denkende Indonesiërs aan onze zijde vinden, [illegible] talrijk zijn onder hen degenen, die zeer goed i[illegible] dat, waar Holland allerminst buiten Indië [illegible] omgekeerd Indië evenmin Holland kan ontbere[illegible]

Niet de Indonesiërs reken ik in de tegenwoo[illegible] omstandigheden gevaarlijk, doch die Nederlan[illegible] die, hetzij te goeder trouw dan wel uit poli[illegible] berekeningen, allerlei onrijpe gedachten zaaie[illegible] het Oostersche gemoed en een in vele opzic[illegible] kinderlijk volk paaien met niet te verwezenl[illegible] toekomstbeelden. Zij allen spelen een zeer ge[illegible]lijk spel.

Het zij op den voorgrond gesteld, dat het [illegible] groote deel van de Nederlandsche bevolking [illegible] goed als niets van Indië afweet en er zich au[illegible] ook niets om bekommert, wat intusschen niet [illegible]standig is. Hierdoor toch is het mogelijk, dat [illegible] kleine groep van personen, die m.i. in hoofd[illegible] bestaat:

1e. uit enkele hoogstaande welmeenende id[illegible]ten, die echter de nuchtere werkelijkheid al te [illegible] uit het oog verliezen;

2e. uit menschen, die spreken over zaken w[illegible] van ze weinig of geen verstand hebben, doch [illegible] thans *meenen* wat zij zeggen, en

3e. uit politieke lawaaimakers, die eveneens [illegible]ken over zaken waarvan ze bitter weinig w[illegible] doch *niet meenen* wat ze zeggen,

in gevaarlijke mate met vuur speelt, want [illegible] onrust te zaaien in de harten van kinderlijke [illegible]keren kan men slechts plaatselijk bloedverg[illegible] bereiken.

Niets meer en niets minder.

Is tegenover Indië hun streven hoogst bed[illegible]lijk, tegenover hun eigen land en de overtal[illegible] onwetende Hollandsche bevolking is het eenvo[illegible] misdadig, want het wordt hoog tijd, dat de N[illegible]lander eens leert inzien, dat, zoo ooit het ong[illegible]

...ocht willen dat wij Indië verloren, het eigen va-...rland in de allereerste plaats verloren was.

Men moge hier te lande wel zeer ernstig bedenken, dat de Nederlanders, die dringen in de richting van „Indië los van Holland", feitelijk roepen om den ondergang van honderdduizenden landgenooten, want Nederland kan zonder Indië in de eerste verte geen voedsel bieden aan zijn dichte bevolking.

Ellende en verarming zonder wedergade, zou het resultaat zijn van de verwezenlijking van zulk een streven.

Niet voor kenners van Indië in de eerste plaats is het bovenstaande geschreven, doch wel voor de eerst talrijke Nederlanders, die zich in hun onwetendheid òf van Indië niets aantrekken òf zich in sleeptouw laten nemen door leiders die hen voeren naar een doel, dat in de eerste plaats hun eigen ondergang beteekent.

H. W. KLOOS.

Van Week tot Week.

Dinsdag 17 tot Maandag 23 April.

...eekdagen van den benoemden Gouverneur van Suriname. De nieuw benoemde Gouverneur van Suriname, de heer dr. A. A. L. Rutgers, is bereid om hen, die hem over Surinaamsche aangelegenheden wenschen te spreken, aan het Dep. van Koloniën te ontvangen op 1 en 2 Mei a.s., telkenmale tusschen 10 en 12 uur 's voormiddags, dan wel tusschen 2 en 4 uur 's namiddags.

...sident Doeve. Batavia, 20 April (Aneta).[1] De resident van Riouw, de heer V. A. Doeve, gaat in Augustus met pensioen.

...torongeluk. Soerabaja, 20 April (Aneta). De politie-opziener R. S. Liesdek is bij een ongeluk met zijn motorfiets gedood.

...peditie naar Nieuw-Guinea. Amboina, 19 April (Aneta). Kapitein Van Schreven, resident Hovenkamp en assistent-resident Veen zijn met twee brigades gewapende politie naar Fak Fak op West-Nieuw-Guinea vertrokken.

...vers. examens. Utrecht. Taalkundig candidaatsexamen Indologie de heer H. J. G. Dorenbosch.

Leiden. Doctoraal examen Indisch recht de heer E. A. R. Schultz van Vlissingen.

...monument van Van Heutsz. De afdeeling Amsterdam van het Verbond van actualisten heeft een adres gericht aan het college van B. en W., waarin wordt aangedrongen op een spoedige plaatsing van het monument van generaal J. B. v. Heutsz in de hoofdstad des rijks.

...barstingen van den Krakatau. Den 17en en den 23en April zijn blijkens Aneta-telegrammen weder erupties van den Krakatau waargenomen.

...f. Dr. J. Clay naar Indië terug. Het Leidsch Dagbl. deelt mede dat prof. dr. J. Clay, hoogleeraar in de natuurkunde aan de Technische Hoogeschool te Bandoeng, die sedert ongeveer een jaar te Leiden vertoeft, waar hij zijn verlof heeft doorgebracht en tevens voor studiedoeleinden is werkzaam geweest, einde Mei naar Indië zal terugkeeren.

...deblijk van Nederlandsche vrouwen aan H. M. de Koningin-Moeder. In het hoofdcomité hebben, daartoe aangezocht, nog zitting genomen de echtgenoote van den Gouverneur-Generaal van Ned.-Indië en de echtgenooten van de Gouverneurs van Suriname en Curaçao. Evenals hier te lande zullen nu ook in onze Koloniën Comité's voor inzameling van gelden worden gevormd, zoodat ook de in de Koloniën gevestigde Nederlandsche vrouwen gelegenheid zullen hebben deel te nemen aan het huldeblijk.

...htpost voor Ned.-Indië. Zooals bekend is, ligt het in het voornemen van de K.L.M. in den zomer van dit jaar een viertal vliegtuigen (3-motorige Fokkers), welke bestemd zijn voor de Ned.-Indische Luchtvaart-maatschappij, achtereenvolgens met tusschenpoozen door de lucht naar Indië over te brengen.

Met bedoelde vliegtuigen zullen poststukken worden vervoerd, waarvoor de postdienst aan de K.L.M. een zeker bedrag per vlucht als vergoeding uitkeert.

Het luchtrecht is voor brieven bepaald op ƒ 0.75 per 20 gram of gedeelte van 20 gram en voor briefkaarten op ƒ 0.40, welke bedragen dus meer moeten worden voldaan boven de gewone frankeerkosten. Voor dit doel zullen speciale luchtpostzegels van ƒ 0.75 en van ƒ 0.40 worden aangemaakt.

G. von Vaupel Kleyn †. Te 's-Gravenhage is, op den leeftijd van 46 jaar, overleden de heer G. von Vaupel Kleyn, oud-administrateur bij de Deli-Maatschappij.

Het Alg. Nederl. Verbond in Indië. Den 20en dezer hebben de h.h. J. Rottier en J. W. Roessingh van Iterson voor de afd. Den Haag van het Alg. Ned. Verbond eene voordracht gehouden over het werk van het Verbond in Indië. (Overzicht in het *Vaderl.* van 21 April, Avondbl. C.).

S. Louwerse †. Batavia, 21 April (Aneta). De directeur der Landsdrukkerij, de heer S. Louwerse, is aan boord van de „Prins der Nederlanden" overleden.

Zware overstroomingen. Een Aneta-telegram d.d. Makassar 23 April meldt dat een zware bandjir Enrekang (Paré Paré) heeft geteisterd. Drie Inlanders zijn verdronken, bruggen zijn weggeslagen en aan particulier eigendom is veel schade aangebracht.

[1]) De tekst der Aneta-telegrammen is ontleend aan N. R. Ct.

Kunst, Kunstnijverh. en Huisvlijt.

Het Weefwerk op de Eerste Djocdjasche Jaarmarkt.

Maakten wij verleden week hier enkele opmerkingen naar aanleiding van het vlechtwerk, dat op de eerste Djocdjasche Jaarmarkt tentoongesteld is, deze gelden over het algemeen evenzeer voor het Indonesische weefwerk. Ook daarvoor worden dikwijls minderwaardige verfstoffen, die sterk aan verschieten onderhevig zijn, gebruikt, hetgeen natuurlijk aan de waarde van dat daar, zoowel technisch als artistiek, zeer hoogstaande handwerk véél schade doet.

Er is te Bandoeng een laboratorium, vanwege de Afdeeling Nijverheid van het departement van L., N. en H. te Buitenzorg, waar ook aan inlandsche kunstnijveren onderricht gegeven wordt in het weven op eenvoudige, Westersche hand-weeftoestellen. Maar zelfs een geruite sarong van daar afkomstig, waarvan hier in Holland een keurige damesjapon was gemaakt, bleek na enkele keeren dragens afschuwelijk verschoten!

Deugdelijk streng toezicht op de geïmporteerde kleurmiddelen en deskundige voorlichting aan de inheemsche kunstnijveren, beide van Gouvernements-wege, zijn dus dubbel en dwars noodig.

Daarbij komt, wat het weefwerk betreft, nog iets anders: in tegenstelling met het vlechtwerk, waarvoor het land zelf pracht-materiaal in overvloed levert, worden de veelal gebruikte katoenen weefgarens geïmporteerd en zijn dan helaas nogal eens van minder goede kwaliteit. De eigen gewonnen en gesponnen garens van weleer waren heel wat beter. Ook in dit opzicht is dus thans toezicht en voorlichting van overheidswege ten zeerste gewenscht.

Er is een overrijke verscheidenheid van Indonesische weefsels. Resident *Jasper* schrijft in zijn verslag desbetreffende van de eerste Jaarmarkttentoonstelling te Djocja o.m.:

„Noemen we van de zeer uitgebreide collectie weefsels in de eerste plaats de gewone katoenen Vorstenlandsche *loeriks* (het streepjes- en ruitjesgoed), de Bantamsche *polèngs*, welke minder stemmig van tint zijn en grootere ruitfiguren bevatten,[1]) de roode en groene, gestreepte of effenkleurige *stagèns* of buikbanden uit de residentie Pekalongan.

„Moderne toepassingen van de weefkunst zijn ingezonden door de vereeniging „*Wanito Oetomo*" van Djokjakarta, die in haar werkplaats zijden kabaja- en japonstof vervaardigt en op de jaarmarkt ook houten meubels expo-

[1]) Prachtig forsch geruite zijden en halfzijden *sarongs* worden ook in Samarinda geweven, deze en vele andere zijn thans in de Toonkamers van Boeatan, Heulstraat 19 te 's-Gravenhage te zien. — Red.

seert, welke met patroonweefsels bekleed zijn.

„*Hadji Soleiman* van Pekalongan, gewezen leerling van den cursus aan de textielinrichting der afdeeling Nijverheid van het Departement van L. N. H. en thans met moderne handweeftoestellen werkend, heeft jassengoed ingezonden, en de *Witte-Kruis-Kolonie* van Salatiga stelt hier een collectie eigen geweven handdoeken tentoon.

„De vereeniging „*Perkoempoelan Roekoen Oesaha*" te Tasikmalaja legt zich toe op het maken van goede *kains polèng*, zooals uit haar inzending blijkt. Ook in Koelonprogo (residentie Djokjakarta), is een weefvereeniging opgericht, genaamd „*Among Krido*", die voor de jaarmarkt uitmuntende zijden *stagèns* heeft vervaardigd."

Gelukkig kon de heer Jasper hieraan toevoegen:

„Zoo is dan geconstateerd, dat in den laatsten tijd, op initiatief van Inlandsche bestuursambtenaren, meer en meer vereenigingen worden opgericht, waardoor coöperatie wordt verkregen en welke zich ten doel stellen, die takken van Inlandsche kunstnijverheid te bevorderen."

Het verslag vervolgt:

„Tal van regenten op Java hebben ter opluistering van de tentoonstelling *songkèts* ingezonden, met goud- en zilverdraad doorweven doeken, als pronkweefsels voor bruiden in gebruik en voor het meerendeel afkomstig uit het vroegere centrum van Inlandsche weefkunst: Gresik.

Enkele van die *sonkèts* zijn ook vervaardigd in de Preanger, waar het weven met gouden zilverdraad helaas weinig of niet meer plaats heeft.

„Het op de schering geïkatte *kain kasang* van Bandjarhardjo (Brebes) en Tjidjoelang (Tasikmalaja), op welk goed ook vrij duidelijke dierfiguren worden weergegeven, is in stukken van 15 M. lang en in vormen van tafelkleeden en -loopers aanwezig; vroeger diende het bij feestelijke gelegenheden tot versiering van huizen en pendopos. En ook uit Bantam is zulk een lang stuk versieringsstof ingezonden, dat *kasangdjinem* genoemd wordt, echter een ruitjesweefsel blijkt te zijn en gewatteerd is, zoodat hieruit kan worden afgeleid, dat het als lang wandkussen dient voor de gasten, die bij feesten in een rij op den vloer plaats nemen, leunend tegen den woningwand."

Vooral ook van de Buitengewesten werden prachtige weefsels ingezonden:

Een groote verzameling zeldzaam fraaie doeken, waarvan de meeste stemmige kleuren en fijn

TENTOONSTELLING „OOST- EN WEST-INDIE

uitgevoerde patronen vertoonen, sommige een eigenaardige franje van plat uitgeslagen blikken opiumtubes hebben.

Banka was vertegenwoordigd door met zilverdraad doorweven *tjinde's*, zooals zij ook in Palembang gemaakt worden: een rijk dessin toonend van gestyleerde bloemen en bladeren, in rood, purper, blauw, geel en groen geïkat op den inslag en met breede, schitterende randstrooken van zilverdraadweefsel versierd.

De Gorontalosche *pilitotas* zijn lichtkleurige doeken, met heel eenvoudige spatfiguren, ontstaan door het ikatten van den inslag.

De *Soembawasche slèndangs* bevatten aan beide lengtezijden randen van kleine *toempals* of driehoekfiguren, voor het verkrijgen waarvan men een kunstvol weefprocédé heeft gevolgd.

Uit Bali is een groote voorraad zijden ikats gekomen; op sommige is in rood en wit een slangenvel-teekening nagebootst; andere vertoonen adertjes en spatjes en zijn rijkelijk met goud- en zilverdraad doorweven; de bruine doeken van Tenganan, waarvan schering èn inslag geïkat zijn, bevatten de bekende, oud-Indonesische kembang-manggis-figuren. Een nieuwigheid is, dat deze figuren met goudblad worden belegd, hetgeen minder goed overeenkomt het de gevolgde weefmethode en de sobere kleur van het fond.

Met uitzondering van de *Tenganan-ikats* zijn de Balische doeken over het algemeen levendig van kleuren, vooral die, welke met goud- en zilverdraad doorweven zijn. [2])

De ikats van Soemba onderscheiden zich door warme tinten en ingewikkelde ikatfiguren, waaronder styleeringen van menschen en dieren; die van Flores en Timor zijn roodbruin, bevatten groote, geometrische figuren; die van Roti — waarvan een groote verzameling zeldzame slimoets is ingezonden door den heer *Krayer van Aalst*, zendeling te Dèpok — hebben een nog donkerder veld, een dichter patroon en randen van mooie, gestyleerde toempals; die van Rongkong (Midden-Celebes) zijn prachtig forsch typisch door de combinaties van groote ruit- en sleutelmotieven.

Uit de Bataklanden zijn eveneens weefsels ingezonden; de Karo-Bataksche, meestal donkerblauw, vertoonen kleine pijlspits- en andere eenvoudige ikatfiguren in scheringbanen; de Toba-Bataksche zijn rood en van een dichter ikatpatroon."

Gelijk thans wel voldoende alom bekend, staat de weefkunst, welke op bijna alle eilanden van den Archipel met voorliefde beoefend wordt, veelal op een bijzonder hoog peil. Dat de noodige daarvoor te nemen moeiten en zorgen niet alleen gebiedend, maar ook tevens in hooge mate loonend zullen zijn, spreekt dus wel van zelf.

En nu de inheemsche vorsten niet meer zooals vroeger in staat zijn zulks te doen, is dit thans toch zeker de taak van ons bestuur.

De volgende week hopen wij hier, naar aanleiding der te Djocdja tentoongestelde batiks, het een en ander mede te deelen.

[2]) Juist ook deze zijn meestal helaas in afschuwelijk schrille aniline-kleuren, die leelijk verschieten. — Red.

Persoverzicht uit de Ind. Bladen.

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Koloniseeren.

De winsten, door de Nederlanders uit de koloniën gehaald, zijn niet buitensporig hoog te noemen, wanneer men de resultaten van de groote Banken in Indië vergelijkt met die van de Ned. Bank in Nederland. Onder de industrieele en cultuurondernemingen in Indië zijn er weinige, die betere resultaten boeken dan bijv. Philips, Jurgens en Kunstzijde in Nederland. Waarom — vraagt de *Deli Crt.* (20/3) — verwijt men aan die energieke Nederlanders hun winsten niet, als ze die in Nederland maken en wel, wanneer ze *met veel grooter risico en minstens evenveel volharding,* in Indië voor hun arbeid beloond worden?

De eerste eisch voor koloniseeren is, dat men naar de minder ontwikkelde en half beschaafde of geheel onbeschaafde landen *kapitaal* brengt. Arme mogendheden en volken hebben nooit gekoloniseerd. *Duitschland* begon na 1871 kapitaalkrachtig te worden; eerst daarna zijn de Duitschers gaan koloniseeren, en heel veel kapitaal hebben ze moeten brengen naar Zuid-Oost Afrika, Kameroen en Kiau-Tsjau, eer men ook maar van een begin van succes kon spreken. *Italië,* dat eeuwenlang eveneens een arm land was, heeft ook pas in den laatsten tijd gekoloniseerd. *Nederland* is in de 16de eeuw begonnen met vloten, waarin groote kapitalen staken, naar verre landen uit te zenden. Inderdaad is door de Indische Compagniën vaak groote winst behaald, maar ook zijn heel vaak kapitalen aan schepen en ladingen, aan te gewaagde beleggingen, aan arglistig gestolen en vernielde rijkdommen, verloren gegaan. Eerst in de 19de eeuw zijn onze vestigingen koloniën geworden en kregen we een groot deel van Indië onder rechtstreeksch bestuur. Na de Napoleontische oorlogen trokken de Nederlanders — noch individueel, noch de Staat — voordeel uit de koloniën. Het is het wijs beleid van Koning Willem I geweest, dat aanzette tot het brengen van kapitaal naar Indië. De Nederlandsche Handel Mij. en nog talrijke andere kapitaalkrachtige lichamen brachten kapitaal naar de verre Gewesten en ook de Staat zelf gaf het goede voorbeeld tot ontginning en het toevertrouwen van kapitaal aan de koloniën. De particulieren zijn gevolgd. De voorbeelden, dat daarbij vaak belangrijke kapitalen verloren gingen, liggen voor het grijpen.

In dit verband leze men: de *Java-Bode* (16 en 17/1 „Het Nederl. kapitaal en Indië"; 17/1 „Het Nederl. kapitaal en het Buitenland"), *De Sum. Post* (24/3 „De Sahara-spoorweg"; „Een onderhoud met gen. Swart" over Atjeh), het *Soer. Hbl.* (16/3 „Het erfpachtsvraagstuk", *Z.*) en *De Loc.* (13/3, blz. 25 „België's toekomst").

Ned.-Indië en Genève.

Prof. Dr. E. Moresco behandelde in het „Kol. Tijdschrift" (Mei '27) het vraagstuk van *„Koloniën als leden van den Volkenbond"*. Hij concludeert tot de wenschelijkheid van het deelnemen der koloniën in het algemeen, aan het werk van den Volkenbond. *Villanus* geeft thans in het *Soer. Hbl.* (16/3) een beschouwing omtrent den vorm, waarin dit zou moeten geschieden. De wijze van vertegenwoordiging komt voor ons koloniaal gebied op het oogenblik niet in aanmerking. *Britsch-Indië* blijkt zijn afzonderlijke vertegenwoordiging niet terwille van zich zelf te bezitten, maar ter verbreeding van den invloed van Engeland te Genève. De dominions zijn staatsconstructies van heel anderen aard dan het Br.-Indische keizerrijk. De dominions bezitten als leden van den Volkenbond een groote mate van onafhankelijkheid van de Engelsche politiek. De vertegenwoordiging van Britsch-Indië te Genève is een schoone schijn, die de realiteit verbergt van een tweede stem in de Assemblée voor Engeland. Ieder kan daar vrede mee hebben. Londen is een zoo geweldig politiek centrum in de wereld, zijn politiek gezag is zoo groot, en door zijn bijzondere behoefte aan vrede is zijn invloed in de groote kwesties der internationale politiek tegenwoordig menigmaal zoo verzoenend, dat men gaarne de kleine comedie van de Indische delegatie in den Volkenbond door de vingers ziet. Zeker, Londen bezit toch al tot zeker hoogte een aanhang in de dominions, maar de aanhang is weinig steviger en tegelijkertijd kleiner van omvang dan die, welke Spanje bezit in de phalanx van onafhankelijke Spaansch sprekende republieken. Dat Engeland niet alleen meer macht, maar ook meer stem heeft dan Albanië of Abessinië, wie zou het laken? De andere groote mogendheden, ook die met uitgebreide koloniën of protectoraten, bezitten echter slechts één stem. In dit opzicht is Nederland gelijk, niet alleen aan de genoemde landen, maar ook aan Frankrijk, Duitschland, Italië en Japan. Een aanvraag van onzen kant om een afzonderlijk lidmaatschap te Genève voor Ned.-Indië, moet den indruk maken een poging o.z. te zijn om ons een tweede stem te verschaffen. Men zou er te Genève een geval van aanmatiging, zoo niet van hoogmoedswaanzin in zien. Een dergelijk plan is op het oogenblik onmogelijk; de opportuniteit naar binnen kan men daarom buiten beschouwing laten.

Kunnen de belangen van Ned.-Indië te Genève dan door de Nederlandsche delegatie voldoende worden behartigd? Dat komt aan op *de samenstelling van die delegatie.* De *Volkenbond* en zijn annex het *Arbeidsbureau* zijn bezig zich te ontwikkelen tot het hoogste gezag in *problemen van internationale moraal, sociologie* en *hygiëne.* Het Arbeidsbureau houdt zich uiteraard vooral bezig met kwesties van arbeidstoestanden enz. Deze worden in dat bureau hoofdzakelijk beoordeeld door vertegenwoordigers van den Westerschen arbeidsgever en arbeidsnemer, die allerlei in het Oosten nog heel gewone of vooralsnog onvermijdelijke toestanden heel vreemd moeten aandoen. Wil men vermijden dat in die wereld vooroordeelen tegen ons ontstaan, welke tot een politiek gevaar zouden kunnen aangroeien, dan moet men met groote activiteit telkens met opheldering gereed staan, zoodra er maar gevaar dreigt. Wij moeten menschen in die wereld hebben, die telkens alarm kunnen slaan, zoodra gevaar voor misverstand opdoemt. In dat opzicht bewijzen de Nederlandsche leden van het Volkenbondssecretariaat en van het Arbeidsbureau reeds belangrijke diensten. Wij moeten echter ook menschen hebben met voldoende relaties en gezag, om niet alleen ambtelijk, maar ook door voorlichting der voornaamste betrokkenen in persoonlijk verkeer, misverstand te kunnen bestrijden. Taak van deze menschen moet ook zijn de Nederlandsche en de Ned.-Indische overheid te waarschuwen, wanneer deze ten achter zou zijn met haar maatregelen en gevaar zou loopen, een onaangename en compromitteerende waarschuwing te ontvangen. In den laatsten tijd wordt aan dit alles meer zorg gewijd.

Wij vestigen de aandacht op: de *Deli Crt.* (19/3 „De toekomst van het socialisme"), *De Sum. Post* (24/3 „Een blunder"), *De Loc.* (24/3, blz. 17 „De vrijspraak der studenten"), het *Bat. Nwsbl.* (15/3 „Wij en de buitenwereld", *Dr. M. v. Blankenstein;* 17/3 „De boycott in Br.-Indië"), de *Java-Bode* (15/3 „Het Westkust-rapport") en het *Soer. Hbl.* (13/3 „Weelde van het woord", *Z.*).

Van heffing en druk.

Voor de a.s. paleisconferentie staat o.m. op het program eene bespreking der desa-heffingen, welke thans worden geëischt (*Soer. Hbl.* 15/3, 3de bl. *Z.*). Er bestaat een verplichte levering van materialen, als steenen, bamboe, zand enz., voor allerlei desawerken: dammen, duikertjes, wegen enz. Dan zijn er de heffingen voor godsdienstige doeleinden, voor de mesdjid, de olie in de lampen, het vieren der malemans en andere doeleinden. De desaschool vraagt heffingen in meer dan één opzicht; er moet worden gezorgd voor schrijfbehoeften van den loerah; voor het planten en onderhouden van schaduw-boomen langs de wegen; voor bewaking van de desaloemboengs; voor pasars en pleisterplaatsen; voor het onderhoud van bronnen; voor de stationneering van dekstieren, of andere rasdieren, waarmee men den veestapel wil vooruithelpen. Die kleine bedragen loopen toch langzamerhand op. Enkele ambtenaren hebben nog hun stokpaardjes: pogingen om netheid en schoonheid te betrachten in huis en erf, ten aanzien der paggers enz. Sommige bestuursambtenaren overwegen maatregelen om de desa de beschikking te doen krijgen over wat geld, waaruit dan alle heffingen gen enz. zouden kunnen worden bekostigd. Maar dien kant moet men niet uit, het geeft last voor de bevolking, derhalve: toenemenden wrevel. Het Westersch bestuur bemoeie zich met deze desa-heffingen zoo weinig mogelijk. Uit de landsmiddelen kunnen geen gelden beschikbaar gesteld worden. Het zal er na doorvoering der bestuurshervorming niet beter op worden; wij gaan voort met over de armelijke desa eene steeds duurdere overkapping te maken, en wanneer dit alles, zooals dan toch voor de hand ligt, door den kleinen man zelf zal moeten worden gedragen, zal hij voor heel wat anders ko-

men te staan dan voor den omvang der huidige heffingen.

Beroeps-poiltici.

De heer Ritman wees er in het „Bat. Nwsbl." op, dat het contact tusschen de leden van den Volksraad en de bevolking, welke door hen wordt geacht te zijn vertegenwoordigd, verloren dreigt te gaan door het Volksraadslidmaatschap zelf! De groote afstanden veroorzaken hier bijkans onoverkomelijke moeilijkheden. „Van buiten" krijgt men niet licht een vooraanstaande figuur zes maanden naar Batavia. En wie zich te Batavia vestigt, raakt los van „de streek", welker vertegenwoordiging op hem rust. Ofschoon het den ambtenaren al heel gemakkelijk wordt gemaakt hun plichten als Volksraadslid te vervullen, gaat de Regeering verder en benoemt zij in bijzondere gevallen den betrokkene desnoods te Weltevreden. Dr. Apituley uit Ambon, de heer Mochtar uit Palembang en de Christen-Batakker uit Sipirok, de heer Moelia, werden te Weltevreden en te Mr. Cornelis geplaatst. Het gevaar is niet denkbeeldig — zegt het *Soer. Hbl.* (14/3, 3de bl. *Z.*) —; de jongste gebeurtenissen op Bali hebben de voorbeelden van verloren contact met een nieuw vermeerderd. De vertegenwoordiger van het Balische volk, derhalve de man van wien de Regeering zou kunnen verwachten dat hij haar kan voorlichten omtrent hetgeen op Bali omgaat, wendde zich om informatie tot de Regeering! De vraag rijst: welk nut heeft deze vorm van vertegenwoordiging? Denkt men dat de belangen van dit uitgestrekte eilandenrijk kunnen worden toevertrouwd aan een groep personen, te Batavia wonend en met den dag losser van het land waaruit zij voortkwamen? Men leert ook uit de practijk dezer „vertegenwoordiging" hoe noodzakelijk het is dat de bijzondere belangen van ieder deel van dit rijk in meer beperkten geografischen kring behartiging vinden. Voor de belangen van het gansche gebied in onderling verband, zoowel als in de groote Rijkscombinatie, zou men aan een minder innig contact met de bevolking voldoende hebben. Terwijl zich reeds thans de bezwaren van den huidigen vertegenwoordigingsvorm zoo scherp demonstreeren, vrage men zich even af hoe dit zal zijn over eenigen tijd, als de banden met het eigen land nog veel losser zijn geworden.

Wij verwijzen naar het *Soer. Hbl.* (10/3 „De Balische affaire", *Z.*; 16/3 „Uit de Minahassa").

II. UIT DE INHEEMSCHE EN MALEISCH-CHINEESCHE PERS..

Zelfregeering.

In de nationalistische *Oetoesan Sumatra* te Medan verkondigt een schrijver zijn meening over het al dan niet rijp zijn der Indonesiërs voor de onafhankelijkheid.

Schrijver zegt dat Indonesië nog steeds wordt geregeerd van uit Holland door menschen die van de toestanden in Indië niets afweten, evenmin als van de verlangens der Indonesiërs, waardoor het niet mogelijk is, dat men hier de regelingen krijgt die land en volk tot welvaart kunen brengen.

Dit belemmert hier den vooruitgang en het streven naar de grootheid der Indonesiërs.

Dit is dan ook de reden dat in Indië een ieder om de onafhankelijkheid roept.

De bedoeling is dat Indonesië zich zelf regeert, met een parlement dat inderdaad een volksvertegenwoordiging is en regelingen treft in het belang van land en volk.

Gewezen wordt dan op de verhouding van Australië tot Engeland, waar slechts de Gouverneur-Generaal door de Engelsche regeering wordt benoemd.

Schrijver verklaart dat voor deze verhouding Indonesië wel degelijk rijp is en weidt verder uit over de vervolmaking van den Volksraad tot het hebben niet alleen van wetgevende, doch ook van uitvoerende macht om dan los van Nederland te worden.

Door deze vertegenwoordiging behoeft men geen vrees te koesteren voor onderlingen naijver der verschillende rassen en zal het verblijf der Nederlanders in Indië niet in het gedrang komen.

Voor de Indonesische jongelieden.

De redactie van de liberale *Bintang Timoer* te Weltevreden begint een artikel in het blad van 1 Maart met de woorden: „Liever electricien of schoenmaker zijn met een prettig leven dan kandjeng'ndoro Regent met veel schulden". Dit artikel is geschreven naar aanleiding van brieven van Dr. Abdul Rivai die o.a. meldt welke goede gelegenheid zich in het buitenland voordoet voor de Indonesiërs, zooals b.v. in Berlijn, om zich in het een en ander te bekwamen, opdat men niet altijd werknemer behoeft te worden. De redactie merkt o.m. op dat de Indonesiërs inderdaad niet alleen referendaris moeten worden of architekt van de B. O. W., doch ook zelfstandig moeten leeren werken, zooals b.v. als planter, monteur e.d. en — behalve Staatslieden — ook groote economen moeten zien te worden, gelijk het geval is met mr. Trip, prof. Treub, mr. 's Jacob e.a. In het kort, de Indonesiërs moeten in elk bedrijf als leider kunnen optreden. Want werkkrachten zijn er hier genoeg, doch de leiding berust nog altijd in handen van Europeanen. Zoo ziet men bij de General Motor Company te Tandjoeng Priok een Europeaan als leider, evenals bij de drukkerij Kolff of de „Unie". Daarom dienen de Indonesische jongelieden thans een andere richting te nemen dan de huidige, niet steeds loontrekker op Gouvernementskantoren te willen spelen, maar te trachten baas te kunnen worden of werkgever, opdat zij later door de vreemdelingen als hun collega's kunnen worden beschouwd. In verband hiermede acht schrijver het gewenscht dat men daarvoor zelfs in Japan en Amerika gaat studeeren.

Dr. Rivai verklaarde in zijne brieven o.a. dat de titel van mr., dr. of ir. niet noodig is. Dit is inderdaad juist, want ook de heer Ford is niet afkomstig van een Technische Hoogeschool. De redactie brengt het bovenstaande onder de aandacht van de jongelieden van Indonesië en ook van de Indonesische ouders die hun kinderen verder willen laten studeeren.

Vrije politicus.

Met betrekking tot het denkbeeld dat de Studieclub te Soerabaja geopperd heeft, om een politicus aan te stellen die niet afhankelijk is van den een of anderen Dienst, doch uitsluitend wordt betaald door het fonds der Volksbeweging, deelt de redactie van de *Bintang Timoer* in het nummer van 5 Maart mede dat er thans, volgens berichten, juist een Indonesisch boekhouder is met een salaris van vijf à zes honderd gulden per maand en wiens bordje rijst gevaar dreigt omdat hij zich voor de z.g. Inlandsche meerderheid in den Volksraad verklaarde. De redactie wijst in dit verband op het geval van den heer Thamrin, wethouder van den Gemeenteraad te Batavia, die genoodzaakt was zijn ontslag te vragen als boekhouder van een der grootste Scheepvaart Maatschappijen hier ter stede, omdat hij in den Gemeenteraad zijn chef, die eveneens lid was, als zijn collega beschouwde en tegen hem in debat was getreden. Een soortgelijk geval noemt de redactie dat van Moh. Noech te Medan, die later eveneens ontslag moest nemen als mantri boekhouder bij de B. O. W. Hieruit kan men zien dat een vrije politicus dus wel urgent is. Echter kan niet volstaan worden met een fonds zooals de Studieclub Soerabaja zich heeft voorgesteld, maar er moet een kapitaal worden gevormd, dat rente opbrengt voor de salarieering van zulk een politicus.

De kleeding der Europeesche vrouw.

Naar aanleiding der boetpredicatie van den heer Zentgraaff in het Soer. Handelsblad tegen de kleeding der Europeesche vrouw in het land van de Inlanders, vergelijkt een schrijver in het Mal.-Chineesche blad *Keng Po* deze kleeding met de veel nettere van de publieke Inlandsche vrouw en hij maakt deze vergelijking omdat de heer Z. er den Inlander bij gehaald heeft. Wat Z.'s opmerking betreft dat de Europeanen boven den Inlander willen staan, zegt schrijver dat „willen" niet hetzelfde is als „kunnen" en op het punt van beschaafdheid staat volgens hem de Inlandsche vrouw hooger dan de Hollandsche. Schrijver meent dat, als de Inlander de macht in handen had, zulke gekke kleeding van de tegenwoordige vrouwen verboden zou worden. Hij eindigt met den wensch dat de Inlandsche vrouwen deze abnormaliteit niet zullen navolgen, die het verschil tusschen het gedrag van mensch en dier verloren doet gaan.

Oost- en West-Ind. Literat.-Overzicht

Geïll. Tijdschrift „Indië".

Tot ons leedwezen is in de mededeeling betref-fende het tijdschrift „Tropisch Nederland" in h-vorig overzicht, een onaangename vergissing g-slopen, die wij gaarne hierdoor wenschen uit de weg te ruimen.

Wij hebben n.l., niet beter wetende, geschreven

„Het ligt in de bedoeling „Trop. Ned." d plaats te doen innemen van het onlangs g staakte tijdschrift „Indië".

Door de tegenwoordige eigenaars van „Indië", d firma Joh. de Heer & Zn., Uitgevers te Rotterdam is ons echter medegedeeld, dat „Trop. Nederl." i het geheel niet in de plaats is gekomen van „Indië eene vergissing onzerzijds, die wij zeer betreuren.

Onder den naam N.V. Ind. Uitg. Mij. zal „Indië weder geëxploiteerd worden. Als medewerkers zi ons o.a. genoemd (Alphabetisch) W. de Coc Buning, Prof. Cowan, Prof. Josselin de Jong, Pr Kielstra, Prof. Dr. Krom, Prof. Dr. Moresco, Stigter en Dr. A. de Vletter. Secr. Redacteur Moresco.

„Indië", dat reeds den 11den Jaargang notee en groote populariteit verkregen heeft, heeft d niets uitstaande met „Trop. Ned.", een gehe nieuw, nog uit te komen blad.

„Indië" zal wederom verschijnen, doch in lu uitgave op mat chamois kunstdrukpapier en voo zien zijn van vele interessante illustraties. Daar zal de uitgebreide redactie zorgen voor de actue ste onderwerpen, zoodat wij ook deze uitga (Abon.prijs voor Nederland *f* 10, voor de koloni *f* 15) gaarne aan onze lezers kunnen aanbevelen.

Wij hopen tot genoegen van Directie en Redac van „Indië" gehandeld te hebben, door op de wijze de zaak recht te zetten.

Onze Aarde.

Een sieraad van de April-aflevering van *On Aarde* is het opstel van J. G. Sinia met zijn eig teekeningen. Er is noch door hemzelf of door a deren veel drukte gemaakt over deze teekening toch zijn ze bijzonder knap. In het Rotterdamsc Ethnologisch Museum was jaren geleden e groote verzameling tentoongesteld. Ook „E Boegineesch feest", het opstel dat als tekst bij teekeningen verschijnt, is uit den ouden tijd, to Sinia nog luitenant was. Er is daar, in de buurt Watan Sopeng waar de schrijver twee jaar woon inmiddels heel wat veranderd; Sopeng ligt op d Z.W. arm van Celebes, ten Z. van het Tempe-me Over dien ouden tijd, toen de overtalrijke adellij families trachtten door tegen alle recht indru schende middelen hun inkomsten te vergroote kan men in het artikel velerlei merkwaardigs lez Hij heeft veel in de rimboe geloopen en van inlanders dezer landtong kan men hem wein nieuws vertellen. Hij is door zijn kapitein na Mario ri wawo gezonden, zou voorloopig te Takal blijven, omdat daar werd gevierd het besnijden feest van den zoon der vorstin; niet als feestgeno ging Sinia, maar om op te passen, want ongeregel heden werden gevreesd door den voorzichtigen ka tein; er gebeurde echter niets, maar 't was er o hebbelijk warm ... de troep was opgewekt en vr lijk uit het bivak vertrokken, maar spoedig was a opgewektheid weg: er werd niet meer gepra moeizaam sloften de manschappen voort langs d stoffigen weg. In Takalala gaat hij 's avonds do de kampong, bemerkt dat met lansen gewapen inlanders achter hem loopen ... het vervolg en s wil de lezer wel opzoeken in Sinia's aardige schrijving.

Over „Een Indisch vogelwonder" schrijft in zelfde aflevering van *Onze Aarde* H. van Meu het wonder is een vogel met een klein aan e boomtak gekleefd nest, zóó klein, dat des vogels er juist in past. Door de afbeeldingen is te cont leeren, dat we niet overdrijven. Indien we de schrijving goed begrijpen, dan broedt deze vo staande, althans met de pooten buiten het ne waar geen plaats meer over is indien er een ei ligt. De vogel heet Macropteryx longipennis, Schlegel's tijd Cypselus klecho, en ook de heer V Meurs schrijft Klecho; waarschijnlijk is de spelli Kelekok juister. De vogel komt in onze Oost vo op Sumatra, Java en Borneo, en de schrijver van opstel kon foto's maken van het nest, het ei, jong en van den bijna volwassen vogel; de eer foto's die tot dusver zijn gemaakt.. Tot de gi zwaluwen behoort de vogel, die echter, volgens v ornithologen, evenmin zwaluwen zijn als vleerm zen muizen mogen heeten. Men zegt dat zij tw maal per jaar broeden; elk paar brengt dus jaar hoogstens twee jongen voort; overvloedig ze dus nergens, maar in Buitenzorg is de soort talrijk en daar nestelt zij in de hooge kanari-bo men, niet alleen in den Plantentuin, maar ook deze boomen langs den grooten postweg die dw door Buitenzorg loopt. Van het in bijna geen enk

zelfs groote nesten- en eierenverzameling aanwezige nest-met-ei van den Kelekok heeft de auteur meer dan een 20-tal specimina mèt de takken verzameld. Samen met vele andere nesten gaat een deel daarvan naar het Zoölogisch museum te Amsterdam.

Ons Nageslacht.

Onder dezen titel is verschenen het eerste Nr. van een tijdschrift ter verbreiding der eugenetische wetenschap in Indië. Het orgaan zal in 1928 minstens driemaal uitkomen, geredigeerd en uitgegeven door het bestuur van de in Juni 1927 opgerichte Eugenetische Vereeniging in Ned.-Indië (secretaris-penningmeester J. Ch. van Schouwenburg te Weltevreden).

Het 1e Nr. bevat: I. mededeelingen betreffende de vereeniging (jaarverslag, ledenlijst enz.); II. Eugenetische beschouwingen van Prof. Dr. Rodenwalte door J. C. v. Schouwenburg; III. Hoe behooren wij te leven? IV. Groote of kleine gezinnen, door J. C. van Schouwenburg.

Bulletin Neth. East Indian Vulcanological Survey.

Sedert korten tijd geeft de Vulcanologische Dienst in Ned.-Indië maandelijksche bulletins in de Engelsche taal uit (No. 5 is van Maart jl.), waarin beknopte mededeelingen over verschillende vulkanen in den Archipel. Uit den aard der zaak wijdt het jongste Nr. eenigszins uit over den Krakatau, welke ter vermijding van een catastrofe als in 1883 plaats vond, angstvallig wordt bewaakt sedert hij in werking is. Een tweetal toegevoegde foto's getuigen van erupties.

Jaarboek van het Mijnwezen in Ned. Indië.

Bij de Landsdrukkerij te 's-Gravenhage zijn verschenen twee gedeelten der Verhandelingen van het Jaarboek van het Mijnwezen in Ned.-Indië (55e jaargang, 1926), bevattende het 4e en 5e deel der resultaten van de geologische Timor-expeditie in 1916, onder leiding van Prof. Dr. H. K. Jonker †.

Inhoud van het eerste gedeelte: Permian ammonoids of Timor, by J. Perrin Smith; en: Die Spongien aus dem Perm von Timor, von H. Gerth. — Het 2e gedeelte bevat: Ammonoidea leiostraca aus der oberen Trias von Timor, von G. von Arthaber (met afzonderlijken platen-atlas).

De Indische Culturen.

Uit den inhoud van No. 6 (16 Maart '28). De tabak-industrie op de Philippijnen, door D. B. Pagnirigan (met afb.). — Het copra-kevertje, Necrobia rufipes-de Geer, door G. H. Corbett en C. Dover (met ill.). — Ceylon's klapperoogsten, door F. A. Stockdale. — Het onder-water-zetten van rijst als middel tot bestrijding van den rijstboorder, door C. Haru Kawa. — Het negeeren van economische wetten als oorzaak van malaise, door Dr. W. J. Valk. — De bestrijding van de z.g. „boorders” in het suikerriet, door J. J. Paerels. — Grondafspoeling bij theetuinen.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned -Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 37 (10 Maart '28). De schatten der zee, door W. A. Schrauwen. — Bij het elfde Verslag der Arbeidsinspectie. — De kaarteering der gronden van Nederlandsch-Indië. — De Poenale Sanctie en het algemeen belang (ontleend aan Econ.-Stat. Berichten). — Tuinbouwvoorlichting in Ned.-Indië (slot), door J. J. Ochse. — Het vraagstuk der synthetische Rubber, door G. S. de Kadt (slot).

De Indische Mercuur.

No. 16 (18 April). Het onderzoek van citronellaolie. Bepalingen van het, gehalte aan citronellal, door K. J. Holtappel. — Overzichten uit den Volksraad. Najaarszitting 1927, door H. Ch. G. J. van der Mandere (vervolg). — Suikerafscheep in de Vorstenlanden. — Koffie-statistiek voor Nederlandsch-Indië. — Overzicht van de productenmarkt op Java en Madoera gedurende het vierde kwartaal van 1927. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken. — De Afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft recente literatuur over aetherische oliën — Boschwezen en hout — Looistoffen — Geneesmiddelen, drogerijen — Specerijen — Voedingsmiddelen — vruchten, groenten.

Indische politiek van de S.D.A.P.

Het liberale weekblad „De Vrijheid” bevatte in het Nr. van 29 Maart het volgende entrefilet:

„Sinds maanden pogen de Nederlandsche Sociaaldemocraten de opstandige Inlanders, die zich veel meer tot de handig camoufleerende communisten dan tot den heer Stokvis c.s. aangetrokken voelen, voor de S.D.A.P. te winnen. „Wij zijn nationalisten, geen socialisten”, heeft weliswaar een der Indonesische studenten uitgeroepen, die thans in triomf op allerlei roode vergaderingen vertoond worden, maar dat wordt niet zoo nauw genomen.

Het loont de moeite, de meetingstaal van mr. Duys te leggen naast de woorden, door zijn partijgenoot Ir. Cramer in onze Tweede Kamer gesproken.

Eerstgenoemde was o.a. op Zondagmorgen 25 Maart in de zaal van Carré (in Amsterdam) in volle actie.

„Sprekende over de vrijheidsbeweging, door de Indiërs gevoerd, wees de heer Duys er op, dat de vrijheid van het Indische volk meer nabij is, dan menigeen denkt. Hij kwam er tegen op, dat men hier in Nederland steeds zegt, dat het Indische volk nog niet rijp is voor zelfbeschikking.”

Op 22 December echter verklaarde de Indische specialist der S.D.A.P. in de Tweede Kamer het volgende:

„Mijnheer de Voorzitter! Het komt mij beter en eerlijker voor, ronduit te zeggen aan de Indonesiërs, dat wij meenen, dat de leuze: *Indië los van Holland, op dit oogenblik niet kan worden verwezenlijkt*. Ik geloof, dat de eerlijkheid tegenover onze Indonesische vrienden ons gebiedt — al weten wij, dat een andere verklaring hun wellicht welkomer en aangenamer zou zijn, en al zal een deel van hen daardoor van ons vervreemden — hen niet te vleien met de hoop, dat een geheel onafhankelijk Indië in de naaste toekomst mogelijk zou zijn.”

(Cursiveering van ons).

Beter en eerlijker! De heer Duys kan het zich voor gezegd houden. En de socialistische agitatie der jongste dagen wordt daardoor wel ten scherpste gequalificeerd.

„In zijn rede over het „behoud der Nederlandsche macht in Indonesië” stelde Mohammad Hatta Nederland voor het alternatief: òf zich vrijwillig terugtrekken, òf er uitgegooid worden.”

De Amsterdamsche socialisten slikken dat. Arme verloochende heer Cramer! Heerlijke onvolprezen demagogie!

Ook in dit opzicht apen de socialisten thans de communisten na.”

Ook de *N. R. Ct.* (van Zo. 8 April), schrijvende over de deputatie van Inheemsche Volksraadleden, welke in het najaar naar Nederland komt om de noodzakelijkheid te bepleiten van het wijzigen der Indische Staatsregeling, wijst op dat „onverkwikkelijk publiek gesol van de S.D.A.P. met de vrijgesproken Indische studenten”. Het blad vreest zelfs dat deze partij nu ook zal trachten de Indische deputatie voor haar reclame-karretje te spannen.

***

Voornaamste voorschriften en personalia betreffende de decentralisatie en de bestuurshervorming, alsmede de Grondwet en de Indische Staatsregeling. (Weltevreden, Landsdrukkerij). [Overgedrukt uit den Regeerings-Almanak voor 1928].

Gids voor den belastingbetaler in Nederlandsch-Indië. Tarieven en wenken, samengesteld naar officieele gegevens, door B. Wolf. 3e vermeerderde druk. (Amsterdam, J. H. de Bussy).

Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel in Ned.-Indië. 's Lands Caoutchoucbedrijf. Verslag over 1926. (Weltevreden, N. V. Boekhandel Visser en Co.).

Kantoor van Arbeid. Elfde verslag van de Arbeidsinspectie voor de Buitengewesten. 1926. (Weltevreden, G. Kolff en Co.).

Bepalingen en voorschriften betreffende het Inlandsche Gemeentewezen in de Buitengewesten. (Mededeelingen van de Afd. Bestuurszaken der Buitengewesten. Serie A. No. 1). (Weltevreden, Landsdrukkerij).

Van Indiën's bergen door C. Vis-Janssen van Raay. — Eene Javaansche Regentswoning, door S. Kalff. (De Ind. Verlofganger, 20 April '28).

Suriname.

De volgende proclamatie is ter gelegenheid van het vertrek van gouverneur Baron van Heemstra uitgevaardigd:

„De Gouverneur van Suriname, Mr. Arnoud Jan Anne Aleid Baron van Heemstra, brengt den ingezetenen ter kennis, dat hij bij Koninklijk Besluit van 22 December 1927 No. 23 werd gemachtigd morgen 31 Maart Suriname te verlaten.

„Het heengaan uit een land, dat hij heeft lief gekregen en het neerleggen van een ambt, hetwelk zijn groote bekoring ontleent aan het kunnen ijveren voor zoo velerlei belangen, valt hem uitermate zwaar.

„Voor de medewerking van alle Colleges en Ambtenaren, voor de hartelijke vriendschap van zoovelen, alsook voor den tegenstand, welke tot meerdere krachtsinspanning prikkelde, zal hij immer erkentelijk blijven.

„Nu de teekenen der tijden onmiskenbaar duiden op het dagen van een nieuwen morgen, rijst in hem de bede, dat de eenheid tusschen allen, die aan den economischen wederopbouw arbeiden, steeds inniger en sterker worde.

„Meent hij, dat de weg naar betere hygiënische voorzieningen zich eindelijk begint uit te stippelen, daarnevens zal hij eene kostbare herinnering bewaren aan het krachtig initiatief, waaruit een fonds ter bevordering van het bestrijden van de talrijke volksziekten werd geboren.

„Moge de kracht des Allerhoogsten allen, die arbeiden aan de uitbreiding van Zijn Koninkrijk, blijven overschaduwen en Gods genade rijkelijk rusten op dit dierbaar land en al zijne inwoners.”

Paramaribo, 30 Maart 1928.

VAN HEEMSTRA.

***

Bij het vertrek van den gouverneur zal mr. J. L. Nysingh, ondervoorzitter van den Raad van Bestuur, als gouverneur ad interim optreden. Als tweede vervanger van den gouverneur, bij verhindering van mr. Nysingh, is aangewezen de heer H. L. Bierman, majoor-commandant van de troepen in Suriname.

***

Bij de op 27 Maart gehouden stemming zijn uitgebracht in totaal 838 geldige stemmen, waarvan op de candidaten: Dragten 635 stemmen, Kraan 497 stemmen, May 601 stemmen, de Miranda 562 stemmen, Morpurgo 372 stemmen, Putscher 463 stemmen.

Gekozen zijn derhalve de heeren Dragten, Kraan, May, Putscher en de Miranda.

***

Op 27 Maart is in tegenwoordigheid van tal van belangstellenden ten gouvernementshuize de oprichtingsakte gepasseerd van de Gouverneur van Heemstra Stichting, als een hulde van de bevolking aan den aftredenden gouverneur in het leven geroepen.

Er is een stamkapitaal van meer dan *f* 13.000 voor bijeengebracht, uit welks revenuën de bestrijding van de Surinaamsche volksziekten zal kunnen worden bevorderd.

Het bekende boek van dr. Lampe toont met beangstigende duidelijkheid aan hoe lepra, filaria, malaria, bilharzia, anchylostoom en andere ziekten Suriname teisteren en hoe de volksgezondheid er om roept, dat haar ter hulp wordt gekomen. De bestrijding zelve dezer ziekten ter hand te nemen gaat boven de kracht eener stichting; haar taak zal zijn te trachten het pad te effenen voor de bestrijding; deze bestrijding te bevorderen door uitloving van prijzen, in geld of in goud of zilver voor de oplossing van prijsvragen op het betrokken gebied, door het doen houden van populaire lezingen, het propageeren van de toepassing van hygiënische maatregelen, enz.

Tot bestuur der Stichting zijn voor de eerste maal benoemd de leden van het comité van huldiging, te weten de heeren mr. J. L. Nysingh, J. A. Drielsma, mr. A. van Traa, J. S. Abendanon, J. E. Herrenberg, L. E. Nelson en dr. F. J. Schuitemaker.

Onze ruimte laat niet toe de bij die gelegenheid door Mr. J. L. Nijsingh, ondervoorzitter van den Raad van Bestuur, uitgesproken, van groote waardeering getuigende, rede hier mede te deelen. Evenmin kunnen wij hier vertellen van de andere blijken van waardeering en van de vele souvenirs, die den Gouverneur en freule van Heemstra zijn aangeboden. Onze lezers hebben daarvan door de dagbladpers reeds kennis gekregen.

***

Naast de huldiging op Maandag 23 April in hotel Duin-en-Daal te Bloemendaal, zal op Woensdag 25 April om 7 uur in Maison Couturier te Amsterdam den afgetreden gouverneur van Suriname, mr. A. J. A. A. baron v. Heemstra een diner worden aangeboden door economisch belanghebbenden in Suriname.

Er heeft zich een comité gevormd voor deze huldiging, waarvan mr. dr. C. F. Schoch, hoofddirec-

teur van de Surinaamsche Bank, voorzitter is en de heer C. T. Gülcher, vertegenwoordiger van de cultuurmaatschappij Rust en Werk te Hilversum, secretaris-penningmeester. Voorts hebben in dit comité zitting genomen prof. mr. Treub, voorzitter van den Ondernemersraad voor Suriname, de heer F. J. P. Vester, directeur van de Ned. Handel-Mij. te Amsterdam, de heer E. Heidring, voorzitter van de Kamer van Koophandel te 's-Gravenhage, de heer J. S. C. Kasteleyn, leider van het Surinaamsche Studie-Syndicaat te 's-Gravenhage, de heer O. S. Knottnerus, directeur Ned.-Indische Gas-Maatschappij te Rotterdam en de heer F. P. Baart de la Faille, directeur van de Internationale Crediet- en Handelsvereeniging te Rotterdam.

Bij dezen maaltijd zullen als eere-gasten medeaanzitten de minister van Koloniën, dr. Koningsberger, en de nieuw benoemde gouverneur van Suriname, dr. A. A. L. Rutgers.

* * *

Naar „De West" van 20 Maart verneemt, zal de heer Junker, opzichter bij het Surinaamsch Boschwezen, worden aangewezen om op de a.s. Indische tentoonstelling te Arnhem van voorlichting te dienen voor de Surinaamsche afdeeling.

Dit werk is ongetwijfeld den heer Junker goed toevertrouwd. Hij behoort tot de kolonisten van groote ervaring, inzonderheid omtrent Hinterland aangelegenheden, de daar gevestigde stammen, hun zeden en gebruiken, enz.

De heer Junker vertrekt in April voor dit doel naar Europa, om tevens van een welverdiend verlof te genieten.

* * *

„De West" van 16 Maart schrijft:

„De Surinamer had medegedeeld, dat de Amerikaansche katoenonderneming Margarethenburg stop gezet was, doch dit bericht wordt gelogenstraft door den vertegenwoordiger der maatschappij. De eigenaren geven den strijd niet op en het bedrijf, waarin reeds een kapitaal van meer dan een half millioen gulden gestoken is, wenschen zij voort te zetten.

Er is sprake van de uitzending van een deskundige met ervaring op het gebied van tropische cultures, om de leiding van de katoenonderneming op zich te nemen."

* * *

In hetzelfde blad lezen wij over de winning van kauwgom:

„Op het kantoor van den heer Fairweather zagen wij dezer dagen een vrij groot monster chickle. Het afgeloopen jaar zijn eenige expedities uitgezonden naar ons binnenland. In Januari heeft een proefzending van honderd kilogram naar New-York plaats gevonden. Van de bevinding daarvan zal afhangen of met de winning van dit boschproduct definitief begonnen zal worden."

* * *

Wij lezen in „De West" van 13 Maart, onder het hoofd *„Amerikaansche belangstelling"*, van een onderhoud met den heer Fairweather, die pas van de Vereenigde Staten was teruggekeerd. De heer F. verklaarde dat zich in Amerika een nieuw consortium heeft gevormd, 't welk belang stelt in Suriname, uit een oogpunt van landbouw en kolonisatie. Vermoedelijk zal in de eerste helft van dit jaar een commissie door dit consortium naar Suriname worden gezonden.

* * *

In hetzelfde blad lezen wij dat er tot het onderzoeken hoe van Overheidswege eischen zijn te stellen bij het bouwen en verbouwen van woningen en maatregelen zijn te treffen ter verbetering van de Volkshuisvesting in Paramaribo, een commissie is samengesteld.

* * *

Naar „De Standaard" meldt, zal het lid der Eerste Kamer, de heer J. F. C. Arntz, waarschijnlijk eind volgende maand een reis maken naar Suriname.

* * *

„Het Volk" van 16 April schrijft:

„Blijkens een thans hier te lande ontvangen particulier telegram is de heer May veroordeeld tot zes weken hechtenis. Aangenomen werd, dat hij gehandeld had in strijd met art. 426 in verband met art. 120 van het wetboek van strafrecht."

* * *

„De West" van 27 Maart schrijft onder het hoofd „Petroleum" „De heer B. Koker — die Zaterdag hier terugkeerde van een kort uitstapje naar Demerara — heeft zich, volgens de Argosy, aldaar uitgelaten, dat de petroleum-vooruitzichten voor Suriname gunstig waren. Hij was van oordeel, dat ook Britsch Guyana, bij degelijk onderzoek, goede kansen had petroleum in commercieele hoeveelheden te zullen ontdekken."

* * *

„De West" van 30 Maart onthaalt zijn lezers op een te vroeg geplaatste Aprilgrap:

Men zou n.l. petroleum en wel bijna geheel geraffineerde petroleum ontdekt hebben in een der tamarindeboomen op het Gouvernementsplein.

* * *

Zooals de „Radiobode" van 20 April mededeelt zal de heer G. J. Staal op 24 April voor de radio (Hilversum) spreken over „Suriname en wij". Naar het overzicht in de Bode te oordeelen zal de lezing zeer interessant zijn.

* * *

Onze bespreking van het artikel „Bedreigd bezit" in „De Groene Amsterdammer" van 14 en 21 April moeten wij wegens plaatsgebrek uitstellen.

Curaçao.

De middelen.

In het 4de kwartaal 1927 hebben de belastingen bijna het dubbele van het ¼ der raming en ƒ 230.000.— meer dan in het overeenkomstige kwartaal van 1926 opgebracht, nl. ƒ 892.005.—, en de inkomsten van anderen aard meer dan het dubbele van het ¼ der raming en ƒ 140.000.— meer dan in hetzelfde kwartaal 1926, te weten ƒ 421.246.—. De totaalcijfers zijn: opbrengst 4e kwartaal 1927 ƒ 1.313.251.—, id. 1926 ƒ 1.047.153.66, ¼ der raming ƒ 672.537.—. Vooral het invoerrecht, accijns op gedistilleerd, inkomstenbelasting, successierecht, posterij, draadlooze telegrafie, telefoon en loodsgelden brachten veel op.

Over het geheele jaar 1927 was de opbrengst der middelen ƒ 4.158.422.—, de raming ƒ 2.697.650.—, de opbrengst over 1926 was ƒ 3.330.458.—.

Parera.

De K. R. laat zich meer en meer verleiden om zijn begrootingsarbeid bij briefwisseling af te doen. Nu weer de aankoop van Parera. Zelfs geen woord wijdt de Raad eraan, dat deze verkoop een schadepost oplevert van bijna 2 ton gouds, vergeleken bij hetgeen oud-gouverneur Helfrich er destijds voor had moeten geven. Als de Raad zoo scheutig blijft, is er nog heel wat te verwachten.

Militaire politie.

De *Amigoe* van 10 Maart l.l. heeft een kalmeerend stukje. 1 April a.s. zou de militaire politie optreden. Mr. Van Dijk zou als procureur-generaal hoofd der politie blijven en kapitein Borren zou wnd. commissaris van politie worden. Een burgeragent en een soldaat der politietroepen gaan naast elkaar loopen; de burgeragenten, in den geest der politietroepen ingewerkt, gaan daarbij over.

Wij vernemen intusschen, dat kapitein Borren binnenkort van Curaçao zal terugkeeren.

Ongewenschte invasie.

La Union verneemt, dat tal van vreemde vrouwen van verdacht allooi aanzegging hebben gekregen ten spoedigste Curaçao te verlaten op straffe van uitgezet te worden.

Hollandsche Bank voor West-Indië.

Eenige weken geleden hebben wij op gezag van de *Amigoe* meegedeeld, dat de heer Küp, directeur op Curaçao van bovengenoemde bank, vervangen was door den heer De Chêne, werkzaam aan die bank te Caracas. Een later bericht in hetzelfde blad geeft te verstaan, dat deze vervanging slechts een tijdelijke is, daar de heer Küp met verlof naar Holland is, en weer terugkomt. Naar aanleiding van zijn afreis schrijft de *Amigoe* van 10 Mrt. l.l.:

„De heer Küp heeft gedurende zijn verblijf van acht jaren alhier de Hollandsche Bank voor West-Indië stevig weten te grondvesten, en aan den bloei, die genoemde Bank thans geniet, heeft hij wel het leeuwenaandeel gehad. Veel heeft hij bijgedragen tot ontwikkeling van het bankwezen alhier, en als de Hollandsche Bank voor West-Indië thans ge[...] volle waardeering en het volle vertrouwen van het publiek, dan is dat voor een groot deel [...] danken aan het sympathieke optreden van [...] scheidenden Directeur."

K. N. S. M.

Uit het jaarverslag over 1927:

De N.V. Koninklijke West-Indische Maildien[st] waarvan bijna alle aandeelen in ons bezit zijn, [...] sloot in haar buitengewone vergadering van a[an]deelhouders van 18 Januari 1927 tot liquidatie [...] 31 Januari 1927, in verband waarmede wij h[are] bezittingen tot boekwaarde overnamen. Een eer[ste] uitkeering van 120 pCt. op de aandeelen had re[eds] plaats. Dienovereenkomstig is in het credit van [de] winst- en verliesrekening een post „Agio aandee[len] K. W. I. M." à ƒ 693.601.— te vinden. De fin[ale] liquidatie zal, naar wij verwachten, in den loop [van] dit jaar kunnen geschieden.

Het passagiersschip *Prins der Nederlanden* [is] met eenige winst boven de boekwaarde verko[cht]. Het dividend ad 3 % is van 26 April a.s. af [be]taalbaar.

Uit den Verren Vreemde.

Een Britsch-Indisch afgevaardigde in Londen, een halve eeuw geleden.

Indische deputaties in Europa behooren niet [tot] de nieuwigheden van den jongsten tijd. De gesch[ie]denis kent ze sedert eeuwen en in velerlei vo[rm] zoowel in ons land, als in Engeland en in Fra[nk]rijk. Nieuwer is het verschijnsel van de wo[ord]voerders, die uit het Verre Oosten naar Eur[opa] reizen, om hier de openbare meening te bewerk[en]. Op dit verschijnsel wordt dan ook wel gewezen op een teeken van onzen tijd. 't Lijkt daarom [niet] onaardig, nu weer een Indische deputatie zich [op]maakt om ons volk te komen toespreken, een [ge]beurtenis in herinnering te brengen, die een de[rge]lijk feit reeds ongeveer een halve eeuw geleden [in] Londen laat spelen.

Den 23en Juli 1879 werd in Willis's Rooms [een] druk bezochte meeting gehouden, waarbij Jo[hn] Bright presideerde en Lall Mohun Ghose, een [in]heemsch rechtsgeleerde uit Calcutta, als spre[ker] optrad.

Wanneer men het uitvoerige verslag der ve[rga]dering leest (De Indische Gids, 1879 II, blz. 344[...]) men er telkens verbaasd over, dat dergelijke [uit]weringen toen in Londen, niet alleen zonder [pro]test maar zelfs met herhaalde onderbreking d[oor] toejuichingen, konden worden uitgesproken, en nog wel op een vergadering waar professoren, p[ar]lementsleden, bekende publicisten tot de ruim[...] aanwezigen behoorden.

De Bengaalsche rechtsgeleerde was, als afgev[aar]digde van verschillende zijner landgenooten, o[ver]gekomen om aan het Lagerhuis meerdere adres[sen] over te brengen, van welke taak hij zich door [be]middeling van het lid van het Lagerhuis Jo[hn] Bright had kunnen kwijten. Maar dit zou hij, [zon]der persoonlijke verplaatsing, ook hebben kun[nen] bereiken, hij wilde tevens op een meeting zijn [ge]dachten uitspreken en daarover debatteeren [met] ieder, die hiertoe roeping zou voelen. Zoo was [de] bijeenkomst van 23 Juli dan belegd.

Bij het lezen van hetgeen wij hier opdiepen [uit] zijn rede blijve men indachtig dat het in 1879 w[erd] gezegd.

„Het is van het grootste gewicht, dat de En[gel]sche staatslieden en de Engelsche natie den a[ard] en den omvang van de verandering, welke In[dië] gedurende de allerlaatste jaren ondergaan he[eft,] ten volle begrijpen. Met het stichten van Engels[che] scholen en colleges is er voor de geschiedenis [van] Indië een nieuw tijdperk aangebroken. Onder [den] machtigen invloed van de Westersche bescha[ving] worden de verschillende rassen, die het uitgest[rek]te schiereiland bewonen, langzamerhand m[aar] zeker tot één nationaliteit versmolten; zij begin[nen] bij het bespreken en behandelen der polit[ieke] quaesties een mate van samenwerking te too[nen], welke nog enkele jaren geleden volstrekt onm[oge]lijk werd geacht en de pols van het nationalit[eits]leven begint te slaan met een overeenstemm[ing], die naar mijn schatting een van de roemrijkste [re]sultaten is, welke de historie in later dagen [van] Engelands heerschappij in Indië te vermelden [zal] hebben." Dit compliment leidde scherpe kritiek [in].

„Lord Mayo verklaarde vele jaren geleden, [dat] de uiterste grens van de belastbaarheid der inla[nd]sche bevolking toen reeds bereikt was; desnie[tte]min heeft het Indisch Gouvernement onlangs [den] inlanders een nieuwen last, ten bedrage van an[derhalf] half millioen, opgelegd." Bij de verdere uitwerk[ing] van deze aangelegenheid, gispte hij het opleg[gen] aan de provincie Bengalen van een belasting, [die] inbreuk maakte op een gewaarborgde regeling [...] hij zeide dan: „de Regeering heeft aldus een s[...] geworpen op Engelands naam, waartegen [...]

spr.'s overtuiging, het geheele Engelsche volk, indien het slechts de feiten goed begreep, eenstemmig vol verontwaardiging zou protesteeren."

Over een voor Bombay en Madras gekozen patent-belasting zeide hij o.m. „waarvan de twee hatelijkste bijzonderheden zijn, dat ze geheven wordt van inkomsten die niet meer dan 4 sh. per week bedragen en dat de officieele personen, bij wie de bevoegdheid van belastingen in te voeren berust, zeer goed zorgden zelven vrij te blijven."

Dan volgde een scherpe veroordeeling van de politiek die Engeland in een oorlog gewikkeld had, waarvan het Indië de kosten liet betalen, en gaf de heer Lall Mohun Ghose o.a. het volgende ten beste: „En toen de moeilijkheid en verlegenheid bij den dag, ja, bij het uur grooter werden, toen een verstandige en vèr ziende regeering zich meer dan ooit beijverd zou hebben, om de strooming der publieke opinie te bestudeeren, en een politiek van verzoening en edelmoedig vertrouwen in practijk te brengen — toen heeft het Br. Ind. Gouv. zich het opzet aan een staatkunde van overheersching, naijver, argwaan en dwang overgegeven, enz., enz."

Daarna kwam spr. tot een der grootste grieven: „onze uitsluiting namelijk van een billijk aandeel in het bestuur des lands." En daarbij aansluitend, sprak hij over „het geheele gemis van elk stelsel van volksvertegenwoordiging in het Gouvernement van Br. Indië." ... „Ik gevoel," zoo zeide hij, „dat de tijd niet ver verwijderd meer is, waarin de stem van een eendrachtige natie zich zal doen hooren over de zeeën en oceanen heen, die tusschen onzen geboortegrond en den uwen rollen, en zij zal zich doen hooren bovendien in een toon, die een rassche erkenning van onze aanspraken zal vorderen en verzekeren."

Uit het slot der rede nog enkele aanhalingen.

„Onder de gezegende heerschappij van Engeland is voor Indië een nieuwe en gelukkige tijd van materieelen voorspoed en moreele wedergeboorte aangebroken... Gij hebt ons geleerd, om, wanneer wij aan Engeland denken, aan het huis der vrijheid en den tempel des rechts te denken... Aan u is 't om te zeggen, of het zaad van nationale vriendschap en van een spontane en oprechte loyauteit, op een besef der ontvangen weldaden gegrond, aan u is het om te zeggen, of dat zaad van goeden wil en liefde, van loyauteit en toewijding, zal rijp worden en vrucht dragen, dan wel of een nieuwerwetsche, een repressieve en een verbitterde politiek het in de kiem verstikken zal."

Ten slotte eindigen wij, zooals wij begonnen zijn: men blijve het tijdstip indachtig: „23 Juli 1879".

Berichten der Afdeelingen.

Afdeeling Amsterdam.

Gedurende het verblijf in Indië van den heer L. D. Petit, secretaris dezer afdeeling, zal zijn functie worden waargenomen door den heer *W. Rehbock* (firma Hofmann, Schöffer & Co.), *Keizersgracht 517, Amsterdam*. Men wordt dus verzocht alle stukken voor de Afdeeling Amsterdam tot nader bericht aan hem te adresseeren.

Afdeeling Apeldoorn.

EURASIA-AVOND.

21 April hadden wij onzen tweeden Eurasia-avond. Door allerlei concurreerende „uitvoeringen" was de verwachting omtrent het bezoek niet erg groot. Gelet op deze omstandigheden bleek tegen acht uur, dat 't nog wel iets meeviel. Echter.... de zaal was tamelijk leeg. Dat neemt niet weg, dat 't toch een „geslaagde" avond geworden is.

In zijn openingswoord kon de heer Schol, voorzitter der afdeeling, den heer J. Fabricius welkom heeten, alsmede Kapt. F. Ruinen uit Arnhem, als lid van de commissie van bijstand van de I.T.A. De voorzitter legde er verder vooral den nadruk op, dat „Oost en West" een vereeniging is voor elken weldenkenden Nederlander. Nadat de Krontjongclub twee liedjes gespeeld had, begon de opvoering van het tooneelstuk van „Njai Anna". Zonder iets te willen te kort doen aan de mooie prestaties van de andere medespelenden, was Mevrouw van Aarwen schitterend in haar rol, waarbij zoowel de klemtoon op „haar" als op 't woord „rol" kan gelegd worden. Haar en de dames Ravenswaay en Ottenhoff werden bloemen aangeboden.

Daarna bleven velen nog eenige uren bijeen — menig dansje werd gemaakt — en tusschen door heeft de Krontjongclub ruim haar deel bijgedragen.

Een lang applaus klonk na de opvoering voor Njai Anna-Overdiep-v. Velsen en de anderen en nog afzonderlijk voor den auteur. Hier de verzekering, dat ook de heer Benjamins & Co. zeer gewaardeerd wordt en wij in Apeldoorn afscheid nemen met een hartelijk „tot weerziens!"

En dan hoopt het bestuur, dat alle leden begunstigers, huisgenooten en kennissen zooveel mogelijk dien avond willen vrij houden en komen en van de 600 plaatsen er geen één onbezet is.

En nu... U klaar gemaakt voor de I.T.A. Onthoud maar vast, dat elken Zaterdagavond „Eurasia" daar in wisselende programma's dans-, muziek- en tooneelavonden geeft, en al zijn de tentoonstellingsgebouwen gesloten, de restauraties, het theater, de zeetuin blijven open en het kasteel wordt elken avond van 10-11 schitterend verlicht — behalve overdag — moeten we er ook eens een avond heen... We hopen voldoende deelneming te krijgen voor meerdere excursies!

HET BESTUUR.

Afdeeling Nijmegen.

VOORDRACHT VAN PROF. DR. C. SCHRöTER.

Donderdag 12 April, 's avonds 8 uur, hield Prof. Dr. C. Schröter, in den foyer van den Schouwburg, voor de afdeeling „Nijmegen" eene lezing over de reisindrukken in 1927 op Java opgedaan.

De Voorzitter, de heer G. Burger door uitstedigheid verhinderd deze lezing bij te wonen, werd vervangen door een der leden van het bestuur, die de leden en introducée's welkom heette en spreker bij hen inleidde.

Prof. Schröter hield zijn voordracht in het Duitsch, terwijl de toelichting op de, na de pauze, vertoonde lichtbeelden in het Nederlandsch werd gegeven. Reeds dadelijk, bij den aanvang van de voordracht bleek, dat men in Prof. Schröter een man had, die vol bewondering en liefde was voor ons grooter Nederland; gedurende de zeven maanden dat spreker vertoefde in Nederlandsch Indië heeft hij een groot deel van het eiland Java bestudeerd door het maken van excursies, waarbij voornamelijk de flora tot onderwerp van studie werd gemaakt.

Een beknopt overzicht van de Koloniale geschiedenis, waarbij speciaal de zegenrijke invloed naar voren werd gebracht, die de Hollanders bij hun cultureelen arbeid hebben uitgeoefend, waarbij nog werd gememoreerd de bevrijding der Inlandsche bevolking van de onderdrukking en knevelarij hunner eigen hoofden. Door ons optreden in die gewesten is het land tot grooten bloei gebracht en als teekenend voorbeeld haalde spreker het feit aan, dat de bevolking in een eeuw verzesvoudigde en thans het dichtst bevolkte land der aarde is.

Ook het politieke terrein werd betreden en de aandacht gevestigd op het, in den laatsten tijd, steeds meer naar voren komend streven om den Inlanders meer invloed en zeggingschap te geven bij het bestier van zaken. De Volksraad en het stichten van inrichtingen van onderwijs op velerlei gebied zijn hiervoor de meestsprekende beelden, aangezien zij een machtig instrument vormen om hen geschikt te maken voor het bekleeden van staatsbetrekkingen etc.

Spreker vestigde de aandacht van zijn auditorium op het vele door de Regeering gedaan tot voorkoming en tegengaan van verschillende ziekten, hierbij energiek ter zijde gestaan door gemeenten en particuliere ondernemingen, terwijl voorts het Instituut Pasteur te Bandoeng en de woninghygiëne het hunne er toe hebben bijgedragen de algemeene toestanden in gunstigen zin te verbeteren. In het bijzonder bracht spreker hierbij den arbeid naar voren verricht door Prof. Janssen, aan wien het voor korten tijd gelukt is in het medisch laboratorium van de „Stovia" te Weltevreden, het antiberi-beri vitamine toe te passen.

Ook de verzorging en behandeling der koelies van diverse cultuurondernemingen op Java en Buitenbezittingen, die vroeger zoo veel te wenschen konden overlaten, werd door Prof. Schröter geroemd; het oprichten van scholen, het bouwen van goede luchtige woningen, de verzorging van deskundige zijde van de drinkwatervoorziening, zoomede het oprichten van polyklinieken enz., hebben daartoe het hunne bijgedragen.

Verder behandelde spreker den geologischen toestand, de werking der vulkanen, waarbij de eruptie van „de Kloet" in herinnering werd gebracht, om te eindigen met hulde te brengen aan het Gouvernement, dat zooveel tot stand wist te brengen. Hij besloot zijn voordracht met den wensch uit te spreken, dat het Indische Regeering gelukken moge de, het meest op den voorgrond tredende vraagstukken, in vriendschappelijke samenwerking tusschen Nederland en Insulinde op te lossen.

Hierop werd een korte pauze gehouden, waarna de serie lichtbeelden, die meerendeels gekleurd waren en een schitterend en natuurgetrouw denkbeeld gaven van de natuur van het land, werden vertoond; vooral mag niet verzuimd worden hierbij in het bijzonder te vermelden de foto's genomen vanuit een vliegmachine.

Het talrijk aanwezige gehoor beloonde spreker met een enthousiast applaus; wat namens leden en bestuur met een woord van hartelijken dank werd onderstreept.

Den heer W. A. Uiterwijk, lid dezer afdeeling, werd dank gebracht voor de beschikbaarstelling van zijn projectielantaarn en de hulp verleend bij het vertoonen der platen.

FILMVOORSTELLING.

Zaterdag 21 April, werd de buitengewoon fraaie film „Mooi Bandoeng" voorafgegaan door de interessante Paketfilm „Het Havenbedrijf der K.P.M. te Tandjong Priok" voor een ongekend volle zaal in het Olympiatheater vertoond.

Overweldigend schoon en enthousiastmakend ontrolde het Indische landschap zich daar voor aller bewonderende blikken op het witte doek. Imposant was het bergpanorama, dat op de technisch é é n i g kunstvolle spoorlijn Batavia-Bandoeng in zijn grootsche oerwoudpracht met afwisselende sawahterrassen het kenmerk vormt der Preangerpracht. Zelden heeft eene film zoo de weelderige Indische vegetatie en de danteske woestheid der kraterwereld ons bijgebracht.

Bandoeng in al zijn frissche liefelijkheid, met zijn prachtparken, zijne groote departementsgebouwen en gouvernementswoningen, zijne kerken, mesigit en Chineesche tempel, zijn Bosscha-sterrewacht, het Pastoor Verbraak-monument, gaf een indruk van half tropisch, half Europeesche sfeer met het Indische comfort gemengd.

Inderdaad eene mooie reclame is deze film voor de Vereeniging „Bandoeng vooruit".

De voorafgaande K.P.M.-film interesseerde zeer door hare voorstelling der groote koopvaardijvloot met alle annex inrichtingen, vooral de aankomst en afvaart der mailstoomers brachten voor vele Oud-Indischgasten deze ontroerende momenten weer voor den geest.

Het afgeloopen seizoen heeft in deze films een waardig slot gevonden.

De Secretaresse,
M. R. S. BLECKMANN-HOOGENSTRAATEN.

Aan de Leden en Begunstigers der Vereeniging "Oost en West", Afdeeling Nijmegen.

Olympia Theater, Lange Burchtstraat, *Wetenschappelijke matinée:*

5 Mei 1928, Ufa-cultuurfilm *„Het mysterie der Schepping"*.

Aanvang half drie 's middags.

Tot deze Matinée hebben *Leden en Begunstigers* der Ver. "Oost en West" met hun gezin, op vertoon van de Lidmaatschapskaart 1928, toegang tegen *f* 0.50 per persoon tot het Balcon en den Eersten Rang, terwijl het bespreken van deze plaatsen kosteloos is.

I. T. A.

Bezoekt de *Indische Tentoonstelling* van *„Oost en West"* op *Zijpendaal* te *Arnhem 11 Juni tot 28 Juli 1928.*

Leden en Begunstigers der Ver. „Oost en West", afd. Nijmegen, hebben op vertoon van de Lidmaatschapskaart 1928, 50 pCt. reductie op den toegangsprijs, Zeetuin inbegrepen.

HET BESTUUR AFD. NIJMEGEN.

Afdeeling Rotterdam.

Vrijdag 4 Mei a.s., 's avonds 8 uur, in huize Stroomberg, Westnieuwland No. 12, eene lezing met lichtbeelden voor de leden van "Oost en West" en hunne dames over de Nederlandsche oudheden in de Molukken, door den heer V. I. van de Wall, Ned.-Ind. ambtenaar met verlof.

De Secretaris,
J. D. M. VAN REYN SNOECK.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur.

Aan de leden van de Afdeeling 's-Gravenhage.

Beleefd, doch dringend verzoek, om tot vermijding van onkosten en verwarring de verschuldigde contributie *niet* aan het Hoofdbestuur over te maken, doch aan den Secretaris-Penningmeester der Afd. 's-Gravenhage, Giro-Nr. *135120*.

KENNISGEVING AAN DE LEDEN.

Het Reisbureau Laagland, van Hengel en Co., Laan van Meerdervoort 7c, Den Haag, organiseert de volgende autotochten met de daarachter gestelde prijzen:

1. Naar de bollenvelden *f* 2.50.
2. Naar de Betuwe (geheelen dag) *f* 7.—; op vertoon van de lidmaatschapkaart *f* 6.50.
3. Naar Zijpendaal (I. T. A.), retour *f* 6.50. Dit echter alleen voor de leden van O. en W. en met een deelname van minstens 20 personen.

Van de Redactie.

BOOTTREIN STOOMVAART-MIJ. „NEDERLAND".

Het Agentschap van de Stoomvaart-Maatschappij „Nederland", de firma Crans & Co., alhier, meldt, dat de boottrein van de s.s. „Prins der Nederlanden" en „Grotius", welke Vrijdag 27 April e.k. te Genua arriveeren, Zaterdagmorgen om 9.45 uur v.m. aan het Staatsspoor, alhier, zal aankomen.

Van het Informatie-Bureau:

INDISCHE AMBTENAREN MET VERLOF:

D. Limbeek, Hoofdagent 1e kl. bij de Veldpolitie; Poppelstraat 3, Almelo.
J. R. Vetter, Techn. ambtenaar 1e kl. bij den P.T.T.-dienst; p/a. H. Keerlag, Hippolytusbuurt, Delft.
B. Leeman, Techn. ambtenaar 1e kl. bij den P.T.T.-dienst; Spaarndammerstraat 129, Amsterdam.
H. Dijks, Hoofdagent 1e kl. bij de Veldpolitie; Posterestante, Arnhem.
M. Donlou, Mijnbouwk. opziener 1e kl. dienst Mijnbouw; Ravenmaarstraat 2, Nieuwenhagen (L.).
J. A. C. Demaree, Techn. ambtenaar 1e kl. bij den P.T.T.-dienst; Hobbemastraat 2*b*, 's-Gravenhage.
M. Schregardus, Idem als voren; Jasmijnstraat 93, 's-Gravenhage.
Mevr. J. M. F. A. L. van Blommestein, Onderwijzeres der 2e kl. bij het O.E.L.O.; Laan van Meerdervoort 791, 's-Gravenhage.
Mej. A. Eekhout, Commies bij het Departement van B.B.; Zwaluwstraat 2, 's-Gravenhage.
H. J. A. Vermijs, Commissaris van Politie der 1e kl.; Van Boetzelaerlaan 219, 's-Gravenhage.
P. de Leeuw, Gedipl. gezaghebber bij het B. B.; Noordeinde 4, Wormerveer.
B. J. Hagreis, Landbouwconsulent; Berfloweg 2, Hengelo (O.).
P. C. Kramer, Opzichter werkplaats 1e kl. bij de S.S. en Tr.; Lange Nieuwstraat 75, Tilburg.

G. D. Tuinenburg van Kesteren, Landmeter 3e kl. bij het Kadasterkantoor te Malang; Fahrenheitstraat 609, 's-Gravenhage.
W. A. D. J. J. Lefèber, Controleur van den toesteldienst bij de P.T.T.; Tramstraat, Lochem.
F. H. Hansen, Houtvester bij het Boschwezen; Sweelinckstraat 140, 's-Gravenhage.
A. J. de Langen, Boscharchitect der 1e kl. bij het Boschwezen; Plantsoen 89, Leiden.
Dr. J. Kok, Inspecteur bij den Burg. Veeartsenijk. dienst; Houtrustweg 20a, 's-Gravenhage.
A. L. J. Traanboer, Ingenieur der 1e kl. bij den P.T.T.-dienst; Hindenburgstrasse 13, Karlsruhe i/B.
H. Tweedij, Gezagvoerder bij 's Lands Baggerbedrijf te Belawan; p/a. Fam. v. Loon, Oranjeplein 21, Heemstede.
R. de Vries, Onderwijzer der 3e kl. b. h. O.E.L.O., Tiendweg 66, Arnhem.
F. L. Hänsel, Accountant 2e kl., Sybrandsplein, Enkhuizen.
K. Meima, Onderwijzer der 1e kl. b. h. O.E.L.O., Kielwindeweer, Hoogezand.
S. Koster, Hoofdcomm. v. Politie, werkz. Dep. v. B.B., Mathenesserlaan 402, Rotterdam.
C. J. Dekker, Onderwijzer der 1e kl. b. h. O.E.L.O., Pr. Hendrikkade 22, Zaandam.
I. Wagemaker, Gedipl. gezagh. 1e kl. b. h. B.B., Tiel, Gasthuisstraat 77; na 1 Juni: Rijswijk, Prins Hendriklaan 15.
J. J. Bartels, Onderwijzer 1e kl. b. h. O.E.L.O., Pijnboomstraat 103, 's-Gravenhage.
Mej. W. M. J. Schuit, Hoofdtelefoniste b. h. Tel.-kant. Buitenz., 's-Gravenlandscheweg 79, Hilversum.
J. Simons, Onderwijzer 1e kl. b. h. O.E.L.O., Tjalleberd (Friesland).
P. H. M. Stevens, Mijnbouwk. Opz. 1e kl. b. d. Mijnbouw, Rauwenhofstraat 52b, Rotterdam.
C. G. N. Bijlde Vroe, Referendaris b. d. S.S. en Tramwegen, Lindelaan 11, Rijswijk (Z.-H.).
E. W. H. C. Buchholz, Burg. ambt. bel. een off. betr. b. d. Top. dienst, Knesebeckstr. 92/III, Berlin-Charlottenburg.
H. W. Stehouwer, Inspecteur v. d. Arbeid i. d. buitengew., Julianastraat 3, Velp (Gld.).
P. v. d. Eijnden, Pol.-opz. b. d. alg. politie in Ned.-Indië, Geldropscheweg 139, Eindhoven.
L. H. S. Welling, Onderwijzer der 1e kl. b. h. O.E.L.O., Berkdijkschestr. 163, Tilburg.
Mr. E. F. R. A. Nierstrasz, Lid v. d. Raad v. Justitie te Batavia, Boulespark 11, Wageningen.
Chr. A. R. Sutherland, Hoofdpol.opz. i. d. res. Semar... Berkstraat 26, 's-Gravenhage.
A. Wevers, Ambt. 2e kl. dienst In- en Uitv. en Acc., ...liënschestraat 14, Winterswijk.
F. naar Bout v. d. Eijck, Klerk, m. d. titel v. adj.-com... P.T.T., Franklinstraat 104, 's-Gravenhage.

BESTEMD VOOR UITZENDING NAAR NED.-IND...

Mej. E. Mandersloot, Vakonderwijzeres Huishoudon... wijs, Reijnier Vinkeleskade 15, Amsterdam.
M. G. v. d. Velde, Onderwijzer Technisch Onder... Leeraar Ambachtsschool, Brielle.
W. C. Scheer, Noordeinde Wijk A. 298, Waddinxveen.
K. W. van Aken, Wilhelminastraat 54, Ginneken.
J. W. Benschop, Obrechtstraat 584, 's-Gravenhage.
J. C. Julianus, Lange Viele K. no. 211, Middelburg.
Allen adspirant-commissaris bij de Algemeene Po...
F. Oost, Marechaussee te Bussum.
J. Vermaak, Marechaussee te Moerdijk.
J. J. van Noort, Verdronkenoord 75, Alkmaar.
J. Reijnders, Marechaussee te Emmer Compascuum.
D. Vaas, Marechaussee te Hallum.
P. B. van Belleghem, Marechaussee te Breskens.
A. W. Erasmus, Donkere Spaarne 54 rood, Haarlem.
Allen adspirant-politieopziener bij de Alg. Politie.
G. ten Have, Vosselmanstraat 30, Apeldoorn.
P. A. van der Poel, Haarlemmerstraat 227, Leiden.
Beiden adspirant-commissaris bij de Algemeene Po...
Ir. H. F. Waterschoot, Landbouwk. b. h. alg. proef... Landb., Zandberglaan 63, Breda.
S. Meelker, Ambtenaar b. d. Binnenvisscherij, Oo... beek (bij Arnhem).

MET PENSIOEN.

J. L. Gude, Kapitein der Artillerie, Van Aerssens... 230, 's-Gravenhage.
J. Hage, Onderluit. der Mil. administratie, Fred... straat 1, Zwolle.
F. Ruitenbeek, Onderluitenant der Infanterie, Schou... kampweg 31, Soest.

H.H. Secretarissen **der afdeelingen worden er... maals beleefdelijk aan herin... dat in de verschillende rubrieken van het K.W. s... namen voorkomen van personen, die in aanme... komen om voor het lidmaatschap der Vereenigin... worden aangezocht.**

Mutatiestaat van 18 tot 25 April 1928.

Nieuwe Leden:	Geïntroduceerd door:
Dr. Ir. J. H. A. Haarman, Oud-Hoofdambtenaar O.-I. te Velp (G.) Kastanjelaan 7. ƒ 5. (afd. Arnhem)......	Eigen aanmelding.
P. R. Küp, Directeur der Hollandsche Bank voor W.-Indië, Bijkantoor Curaçao, Rotterdam, 's-Gravendijkwal 31. ƒ 5.	Secretaris Dagelijksch Bestuur van „Oost en We...
J. Kruys, Particulier, Wassenaar, Groot-Hoefijzerlaan 52. ƒ 5.	
Mevrouw Prof. Dr. D. Coster, Groningen, H. M. Mesdagplein 1. ƒ 5.	Voorzitter Afd. Groningen.
H. J. Harkema, Voorzitter Kamer van Koophandel, Groningen, A-weg 16. ƒ 5.	
G. Ditmar Janssen Sr., Apeldoorn, Soerensche weg 84. ƒ 5	Secretaris afd. Apeldoorn.
Mevrouw W. J. van Amstel, Amersfoort, Anna Paulownalaan 29. ƒ 5	Afdeelingsbestuur van Amersfoort.
A. J. Knaap, Oud Hoofdambtenaar O.-I., Den Haag, Boreelstraat 9. ƒ 5.	Eigen aanmelding.
Ir. A. de Mooij, Oud Hoofdambtenaar O.-I., Den Haag, van Boetzelaerlaan 95. ƒ 5.	
Ir. H. Popping, Oud Hoofdambtenaar O.-I., Voorburg, Laan van Oostenburg 6. ƒ 5.	
J. H. van der Zweep, oud Ass.-Resident, Den Haag, Juliana van Stolberglaan 58. ƒ 5.	
D. J. Hinrichs, Nijmegen, St. Annastraat 45. ƒ 5.—	den heer W. Wethmar.

Adresveranderingen:

Dr. J. J. Smith, Oud Chef v. h. Herbarium te Buitenzorg, van: Utrecht, Willem Barentzstr. 83, naar: Oegstgeest, Dorpsstraat 64. ƒ 5 (afd. Leiden).
Dr. C. J. Witgens, Militair Paardenarts 1e kl., van: Tjimahi, naar: Utrecht, van Speykstraat 16. ƒ 5.
Mr. A. J. A. A. Baron van Heemstra, Oud Gouverneur van Suriname, van Paramaribo, naar: Bloemendaal, Hotel „Duin en Dal". ƒ 10. (Afd. Haarlem).
O. W. Veldhuyzen, Majoor-Intendant N.-I. L., van: Bandoeng, Merdikalio 6, naar: Brussel, Avenue Albert 145. ƒ 5.
A. Vrolijk, Afdeelingshoofd P.T.T., van: Bandoeng, Frisialaan 12, naar: p.a. Jac. P. Vrolijk, Schuitenweg 68. Scheveningen. ƒ 5.
H. C. M. Dorren, Adj. Hoofdcommissaris v. Politie N.-I., van: Den Haag, van Merlenstraat 114, naar: 29, Oxford-Terrace, Hyde-Park, London W.
G. J. Oudemans, Oud-Resident, van: Hotel Rosa Milaan, naar: Hotel St. Gottard te Lugano.
G. W. Erfman, Oud Hoofdofficier der Marine, Den Haag, van: Spreeuwenlaan 35, naar: Cornelis Houtmanstraat 40.
J. L. A. de Grave, Oud-Luitenant-Kolonel N.-I. L., ... Haag, van: Valkenboschkade 439, naar: Kw... laan 15.
Mevrouw M. S. Moerbeek-Demmeni, Den Haag, ... Laan van Eik en Duin 227, naar: Laan van Meer... dervoort 582.
Mevrouw M. Ravenswaay, Den Haag, van: Staten... 86, naar: Frederik Hendrikplein 41.
Mevrouw Ch. M. van Riessen, Den Haag, van: Loostraat 121, naar: p.a. Mevrouw Eekhoff... schop, Sneeuwbalstraat 222.
Ch. Soeperman, van: Paramaribo, Klein Combé... 11, naar: p.a. Commissariaat te St. Nw. Amster... (Suriname).
M. de Meij, Adm. Ambtenaar B.B., van: Rotter... Nieuwe Binnenweg 298a, naar: Bandoeng Rön... weg 5.
F. H. C. van Emmeloort Stein, Ass.-Resident Sec... ris, van: Tondano, naar: Pekalongan.
E. F. G. Townsend, Ass.-Resident, van: Tegal, ... Tjiandjoer.
N. A. van Wijk, Controleur B.B., thans te Labo... Batjan.